

INSHITA SHA KWILUKA

INSHITA SHA KWILUKA

TIMES OF REVIVAL
(BEMBA)

First Published in Zambia
October 1, 1972 by
The Baptist Publishing House of
the Baptist Mission of Zambia
P. O. Box 1995
LUSAKA, ZAMBIA

banga tendeka ukula sekela muli ene.

Tapapitile nshita iyo panuma ya ichi (mu mwaka wa 1935) ifita fyali bengilile aba ku kapinda ka kuso mu Chaina. Abena Kristu bali paiwe elyo bamo bali bicilwe mu fifungo. Nanomba line abena Kristu muli ici calo bala kwata uku chushiwa ukubi nganshi kuli abo aba bapokolola icalo. Nanomba tulomfwa Lesa eko aba ku Chaina pakati ka bantu bakwe ukula bapela amaka pamo na mapalo mu nshita yabo iya kufwaya ku kalamba. Nanomba line acili alecita ifi papwa pakati ka bantu bakwe.

AMASAMBILILLO YA MWEEO.

a. Abena Kristu ba fwile banonka inshila ya ku kwiluka nga cakuti balefwaya Lesa ukuti anga tuma ukwilulwa. Nga cakuti uli mwina Kristu, bushe uli uwakufwaya uku nacila, uku pepa, ukula fwaya impumi yakwa Lesa elyo nokusha inshila sha bubifi shobe?

b. Ipushe ili lipusho wemwine weka: Bushe ine nali fyalwa cipya cipya? Bushe nalishiba icacine ukuti Kristu mu pusushi wandi? Bushe ubwa suko bwenu buleti shani? Nga tawa mwi-shiba ukuti ni Lesa kabili umu pusushi wa mweo obe, bushe kuti walapila amasambi yobe lelo, elyo noku musala ukuti ene emu pusushi obe?

c. Nga cakuti uli mwina Kristu, bushe wali tala awishiba pa kwisula kwa mupashi wa mushilo mu mweo obe? Bushe wali kwata amaka yakwa Lesa mu ncito yobe iya bwina Kristu? Nga ubwa suko bobe buleti shani? Nga tawatala awishiba ifi, bushe kuti watanda amasambi yobe pamo nokulapila amasambi yobe no ku mulomba ukuti anga tungulula umweo obe na mupashi wamushilo?

IFILIMO

Icipandwa	Ibula
1 INSHILA YAKU KWILUKA: UKWALUCILA KULI LESA.....	1
2 UKWILUKA KU SINAI.....	5
3 UKWILULWA NA SAMWELE.....	9
4 UKWILULWA CILANGILILLO CA MAKWA YAKWA LESA.....	13
5 UBUSANSO NANGULA UMUFULO PANUMA YA KWILUKA.....	17
6 ICISABO CA KWILUKA: UKUPELA UKWA LUNDWAPO KU CILONGANO.....	21
7 IFYO UKWISHIBA ISHIWI LYAKWA LESA CIPYA CIPYA KWALETELE UKWILUKA.....	25
8 ABALWANI BA KWILUKA.....	29
9 SHIMAPEPO UWABULA UKUTEMWA APUSUSHA UMUSUMBA.....	33
10 MUPASHI WA MUSHILO NO KWILUKA...	37
11 UKWILUKA KU EFESASI.....	41
12 UKWILUKA KWA CILA MUNTU.....	44
13 UKWISHIBA KWA KWILUKA PAKATI KABA BAPTIST MU CHAINA.....	48

kapinda ka kuso. Kwali ifi longano amakumi cine lubali ifyo ifya fwile, ukwabula imboni kabili ukwa bula amaka ya mupashi. Umo uwaba Kabelenga wa Baibele asangile ukuti abengi abo abale sambilila taba salile Kristu ngo mu pusushi wabo, nangu line batile bali bena Kristu kabili bamu kabungwe. Uyu kafundisha ayambile ukula ipusha cila mwana wakwe "Bushe we wali fyalwa cipya cipya?" Moneni Yohane 3:31, kabili ale ipusha intungulushi sha bena Kristu "Bushe wali sulamo mupashi?" Moneni Abena Efese 5:18. Ukufundisha kwakwe kwaleba fye pa mulandu wama sambi. Alefundisha pe sambi limo kabili aya pali limbi pa mulandu wamasambi limbi alefunda icungulo conse ukulalandapo elyo kabili nokula belenga Baibele pa mulandu wama sambi. Alifundile pa masambi yamu bili elyo nama sambi ya mupashi. Uku kufunda kwaletele insala ku mitima ya bena Kristu abengi. Bayambile ukula pepa ukuti Lesa anga belelako ama sambi yabo noku besushamo umupashi wa mushilo. Amasambi yali lapilwe noku bwelelamo kwalipo. Pakubala umwina Kristu umo elyo na umbi bale ishiba ukwiluka kwa cila muntu. Amaka yakwa Lesa ya iswile imifundile yabo pamo na mapepo. Tapapitile nshita fyonse ifi longano fya ku minweko, elyo umusumba onse wayambile uku ishiba ukwiluka. Ku sukulu lya kufunda bashi mapepo uko ukwa leyafye abantu bane paka shita kamo ku kufundwa basangile ukuti abeleipusha incende bale fika imyanda ibili pa muku umo ukuti banga fundwa bushi mapepo pamo nabu kalemba bwe landwe. Ifilongano fyali swile ku mapepo yonse. Uku kumana kwama pepo kwalebako bushiku bonse limbi mpaka akacelo. kwaleba ifi papwa fya kuposha. Lesa ali pakati ka bantu bakwe.

Imyanda ne myanda yaba cingishe abapya balundilwe ku filongano. Amayanda ya licingishiwe mu nshita yalu pato, abantu bali swilemo ichitemwiko cakwa Lesa. Aba lwani bayambile ukula umfwana, nokubafye umo muli Kristu. Eee, pakati ka bwafya bwa kwilula icalo, ukubola kwa mupashi, pamo nefilongano fyabola, Lesa aishile ku kupususha abantu bakwe pakati

UKWISHIBA KWA KWILUKA PAKATI KABA BAPTIST MU CHAINA

ICISUBILO: Ukufunda ukuti ukwiluka caliba cikalamba uku cila imilandile nokuti ukupitila mu mulumbe wa cilongano Lesa alisa mu mano ya ibela uku leta ukwiluka.

AMALEMBO YE SAMBILILO: Yohane 3:1-21

ICAPA MUTIMA: *"Bushe imwe tamwakabwekeshepo ukutulenga aba mweo, no kule-ka abantu basamwe muli imwe."*
Amalumbo 85:6

ICISHIBISHO CE SAMBILILO:

Kwali utushita tumo mu mulumbe wa malango ayengi lintu Lesa aishile mu maka. Umuntu onse ali shiba ukuti pali ilya ncende kabili pali ilya nshita icintu cimo icisuma kabili ici shatalile aci monekapo cali ponene. Ama palo yakwa Lesa yali ponene pali bene kwati ni mfula iyi kalamba mu nshita yamfula ayo bakwete mu Asia Mino. Baibele ilanda pali iyi mfula pamo nge "mfula yaku kulekeleshako." Iyi nshita ya kukoshiwa ukufuma kuli Lesa kwali lembwa elyo no mulandu wa fiko kuti wabelengwa no kusambililishiwa. (Imilimo ya Batumwa 3:19) Ilelo tulesambilila pafyo Lesa ayalwile ifilongano fya Baptist mu Chaina. Tulefwaya uku sambilila ifya fuminemo muli uku kwiluka. Ilyo tulesambilila ili sambililo natu lombe ukuti Lesa ali no kwilula ifi longano fyesu.

ISAMBILILO LYE LELO

Shantangi musumba uukalamba nganshi mu calo ca Chaina. Ukwilulwa kwa ku Shantangi kwa pokelelwe mu mitima ya bene Kristu. Pa myaka isano aba bena Kristu bale pepela ukwilulwa kwa filongano fyabo ifyo ifya fwile ukuti finga kwatako ukwilulwa mu Chaina kuba ku

INSHILA YAKU KWILUKA: UKWALUCILA KULI LESA

ICISUBILO: - Ukufunda ukuti ubupususho, cipilibula ukuti amaka yakwa Lesa ayo ayacilamo umo umo akasungila abantu bakwe bonse ukuti bengalapi-la, icine elyo ne cumfwila.

AMALEMBO YE SAMBILILO: 1 Ishamfumu 8:23-61;
2 Ishamfumu 7:1-22

ICAPA MUTIMA: *"Nabantu bandi abo ishina lyandi lyaimikwapo, banakilila, bapepa bafwaya ne cinso candi, no kubwela mu mibele yabo ibi, elyo ine nkomfwa mu mulu, nkalekalela na ku mambu ehobo, no kuposhe calo cabo."*

2 Imilandu 7:14

ICISHIBISHO CE SAMBILILO:

Solomoni uwa sangalala, yali ni mfumu iyali iya citatu kabili yali ni mfumu yakulekeleshako iya bufumu bwaikatana ubwa ba Israeli. Ali mwana wamfumu Dabidi pamo na Batisheba pamo nga nyina. Apangilwe imfumu panuma yamfwa yakwa wishi. Incito yakwe ikalamba iya pakubala yali ku kula Itempele ilyo wishi apekenye noku mweba ukuti akule. Lintu icikulwa capwile ukukula, ukupekanya ukwa pulamo ukwakuipela mu mapepo kwali pacilye. Imfumu Solomoni yaiminine ku bantu, noku pepa ipepo. Lya kuibela muma pepo. (1 Ishamfumu 8:23-61) Mu 2 Ishamfumu 7:1-22 tula sangamo uku suminishiwa kwe Tempele uko Lesa asuminishe. Tulasanga ukupekanya kwa kwa Lesa munshila yakuti nangula abantu ububifi bunga ba fuma kuli ene bafwile bayalucila kuli ene. (Esaya 59:2; elyo na 2 Ishamfumu 7:14)

Ili elandwe lyakwa Lesa ku bantu bakwe icilongano, ilelo. Iyi enshila yaku bwelelamo

kuli Lesa. Naifwe tuli nokusambilila iyi nshila.

ISAMBILILO LYA LELO: AMAFUNDE YAKWA LESA
AYABUPUSUSHO

a. Nga abantu bandi:

Ilelo abantu bakwe niabo abali abacete-kela muli Lesa ukuba ekatula wabo. Kabili ni abo bene bantu bapanga ifilongano umo twikala. Ilelo, twatuma aya malembo kuba mufi longano. Ukwilula cipilibula "Ukupususha." Lesa alefwaya ukupanga bantu bakwe, ekutula, icilongano cakwe, icapusushiwa.

b. Ukunacila abene beka:

Inshita ishingiri abantu batila bene tabafwaya Lesa, mupashi wa mushilo, ukuti angala tungulula mu filonganino fyabo. Bene bafwaya fye ukula bomba ku bukengeshi bwabo nokula panga imibombele yabo. Lelo nga cakuti Lesa asuminishiwe ukuti angapususha abantu bakwe, abantu bakwe bafwile baleka ukuitakisha elyo pamo no buseko. Abantu bakwa Lesa bafwile banacila Lesa.

c. Pepa:

Ipepo ninshila yaku soselamo kuli Lesa kabili no kumfwilamo ene ale sosa kuli ifwe. Abantu bakwa Lesa bafwile baeba Lesa pacitemwiko cabo kuli ene. Bafwile bamu lumbanya pafyo ene aba elyo napa fintu acita. Bafwile bamutotela pa mulandu wamapalo yanshiku shonse aya abapela. Bafwile balapila amasambi yabo yonse, kabili nokulomba ukwelelwa. Kuti bapela ama pepo yabo kuli ene elyo nokulembelako bambi abalefwaya. Ipepo lifwile lyaba cikalamba nganshi ku myeo yabena Kristu nga cakuti bali nokula konka inshila yakwe iyo iyingaba twala kuli ene kabili no leta ubupususho.

d. Ukufwaya impumi yandi:

Nga twamona impumi yamuntu umbi, lyene tuleshiba bwino ulya muntu. Lesa nao wine alefwaya ukuti tumwishibe, ukumumfwa, nokulalikala inshiku shonse mukumfwana naene. Uyu

yabo noku balanga ubu bifi bwabo pamo ne micitile yabo.

(3) Petro ali bweleshiwe kuli bucibusa pamo na Lesa. Lesa nomba tamufililwe iyo. Petro alisambilile ukula enda pamo na Kristu lyonse. Petro aliswilemo mupashi wa mushilo wakwa Kristu. (Imilimo ya Batumwa 2:4) Napalya alisuminishe Kristu ukuti anga bombela uku pitila muli ene, pa mulandu Petro nomba ali wakwa Kristu, mu mutima, mu mano, pamo, na mu mupashi. Yesu ali shimicile ukupitila muli Petro icakuti bulya bushiku abantu amakana yatatu bali pusushiwe. Petro alisangile Kristu kabili Petro alishibe ukwiluka kwa cila muntu pamo nokuba umupya. Nga cakuti uli mu Kristu ifintu fya musango uyu kuti fyaba fyobe ilelo.

AMASAMBILILO YA MWE0

a. Lesa, mupashi wa mushilo, ala fwaya ukula cita incito yakwe mu myeo yabena Kristu cila nshita kabili cila bushiku. Mukuti anga citefi, cila mwina Kristu afwile aipela umwine kuli Lesa ukula umfwila ishiwi lyakwe.

b. Ukwilulwa kwa mupashi kwa cine kuti kwa yambafye mu muntu umo, nga cakuti ulya muntu ica cine muntu wakwa Yesu pakuti Lesa anga bomba mu mweo wakwe elyo noku pitila muli ene ukuti anga leta ukwiluka ku cilongano nangula ku mutundu.

c. Nga cakuti uli mwina Kristu elyo tawa kwata buseko mu ncito yakwa Lesa mu ku sambilila kwa Baibele pamo namwi pepo, kanshi ipusheni Lesa ukuti alule umutima wenu elyo noku bweseshamo ubu pususho. Endeni na ena pa musebo waku bupususho mubu bwina Kristu bwenu.

shimikwa lintu ibumba lyakwa Yesu lyali pano calo. Alimweneko Yesu aleimya uwafwa. (Marko 5:37) Ali na Yesu pa nshita ilya aleyaluka. (Marko 9:2) Alyeseshepo no kwenda pa menshi ukulaya kuli Yesu. (Mateo 14:29-30)

(3) Mu nshita yakwishibisha kwa mupashi, Petro asumine ukuti Kristu ali emupusushi wa lailwe. (Mateo 16:18)

(4) Petro ali uwaku shimicisha icifulo cakwe, amaka pamo ne citemwiko cakwa Lesa ico asubile ukuti teti afilwe. (Mateo 26:33; Yohane 13:36-38)

Nalyo line nangu kwali ifi fyonse ifisuma fya mu mupashi, Petro alifililwe Kristu. Be lengein Marko 14:26-31 66-72. Ukufilwa Yesu lyonse tacaba icakosa ku mwina Kristu onse. Munshita yaku naka, umwina Kristu limbi kuti asanswa na Satana noku winwa, icishinka cakwe ica bwina Kristu ninshi caonaika.

Cabe icisuma nganshi pa kwishiba ukuti nga umwina Kristu acimfiwa, kuti apepa pamo nga fintu umuntu wama lumbo acitile, ukula ipusha Lesa ukuti anga mubwesha insansa sha bupususho. Lesa akomfwa kabili aka-suka lilye pepo, nga cakuti ulya mwina Kristu ali uwa ku-fwaya ukuya munshila ya bupususho: Ukuti anga-nacila umwine eka, uku pepa noku fuma ku nshila sha bubifi. Nomba natu mone fintu Petro abweleshiwe muki temwiko na Kristu kabili ku kwisulamo kwa mupashi wa mushilo mu ncito.

(1) Alishibe cipya cipya Yesu ngo waimine, umu pusushi wa mweo. (Luka 24:12)

(2) Ene ale ipendela pamo na Yesu. (Yohane 21:3, 4 15-19) Ici eci fwaikwa kubena Kristu ilelo. Abena Kristu bale fwaikwa ukwishiba Yesu bwino. Balefwaikwa ukwishiba pali ene ukucila, tekwishiba fye ishina iyo, lelo pamo ngo wa mweo, Lesa wa cila. Bale fwaikwa uku kwata ukula pendelelwa pamo na ene kabili emo angeshibila bwino imitima pamo ne mipashi

wali emulandu Lesa abumbile umuntu, pakuti umuntu kuti ayaluka ecakumwenako icitemwiko cakwa Lesa kabili nokubwesa cilya citemwiko mukumfwana na Lesa. Tufwile ukufwaisha ukulakala mukumfwana na Lesa inshiku shonse nga cakuti tuli nokubwelela kuli Lesa.

e. Ukufuma ku bubifi:

Ukulapila cipilibula ukuti "ukusha," kabili panshita imo ine cipilibula ukuti "ukuya kuntanshi." Tacili icalinga ukumfwa ubulanda pa mulandu wama sambu yesu elyo nokulapila amasambu yesu, nangula line caba icalinga. Kabili tufwile ukusha inshila shesu isha bubifi ishamasambu. Ici cilalanga Lesa ukuti tupilibula ico twalanda lintu twalanda ukuti "Naumfwo ubulanda ku masambu yandi." Lelo ilyo twasha inshila sha bubifi, tufwile ukuya kuntanshi yakwa Lesa elyo ne nshila yakwe kuli ifwe, ukula mumfwila. Ukulapila kwa cine ku yumfwila ubulanda pakupanga isambu, ukulapila isambu ukufuma ku masambu, ukuya kuntanshi na Lesa no kula enda munshila yakwe.

f. Ukusondwela:

Ilyo abantu bakwa Lesa baficilisha ubulayo bwabo, lyene Lesa akafumyapo imfimi mu myeo yabo elyo pamo na mu mibele ya cilongano. Ene alaya ukuti nga abantu bakwe basenda inshila yakwe ukubwekela kuli ene, lyene baka musanga. Ali noku bomfwa nakabili. Ene akabelela amasambu yabo pamo no bubifi bwabo pa mulandu waku fwaya umwana wakwe, Yesu, Ali posha imyeo yabo pamo nefilongano fyabo, Ene akekala pakati ka bantu bakwe.

Lesa alefwaya ukuti anga tandalila abantu bakwe muli ici calo. Alefwaya umupashi wakwe ukuti unga pususha abantu bakwe. Alefwaya ukupususha abantu bakwe. Nga abantu bakwe bali noku konka amafunde yakwe ne nshila yakwe mukwalucila kuli ene, lyene aka bomfwa. Iyi enshila yakwiluka.

AMASAMBILILO YA MWEU.

a. Bushe imwe, pamo nga bena Kristu, mulefwa-ya ukwiluka ukuti kwingesa icine cine? Ili elipusho lyapa kubala ufwiile waipusha. Bushe ubwasuko bobbe buli kuti Eee, Lesa, tumeni ubupususho? Nga cakuti takuli kusumina ku kalamba ukwakuti "Eee," ufwiile wayamba uku pepa ukuti Lesa akasenda umutima obe pakuti ukasekela mu bupususho bobbe ukucila bonse.

b. Nakabili landeni icapa mutima cesu ice lelo. (2 Imilandu 7:14) Namusambilila ukuti iyi enshila yakwa Lesa iya kwilucilamo. Bushe iwe uli umo uwa bantu bakwa Lesa? Nga tauli, icakubalilapo ufwiile wacita kulapila amasambi yobe noku cetekela Yesu pamo ngo mupusushi obe. Nga cakuti uli umo uwa bantu bakwa Lesa, lyene ili beshi lilelanda kuli iwe. Ukunacila wemwine weka, ukupepa, ukufwaya impumi yakwa Lesa nokusha ububifi. Bushe kuti wacita ifi fintu fyonse nombaline fye pakuti Lesa angakumfwa, ukukwelela pamo noku kuposha?

c. Ifwe pamo nga bena Kristu, tutile nga tule fwaya ubupususho. Nomba twaishiba inshila yakwa Lesa iya bupususho. Bushe tuli aba kusekela ukula enda muli iyi nshila? Ici cilepilibula ukwenda kwanshiku shonse. Cilepilibula uku nacila fwebene beka ukupepa, ukufwaya impumi yakwa Lesa. Cilepilibula ukusha inshila sha miponto cila bushiku. Ilyo twacita fyonse ifi, lyene kuti twaba no bulayo bwakwa Lesa butila, ukwelela elyo noku posha. Bushe ifwe pamo nga bena Kristu, tuleyamba ukwenda munshila yakwa Lesa ilelo? Pepeni ukuti aka tupela amaka yamu pashi wa mushilo ukuti unga bomba munshileyi kubupususho.

cakuti abena Kristu lyonse taba leba pa fipata kuti kwaba ukubola kwa mipashi ya bwina Kristu yabo uko ukunga citika munkama, kabili ukwabula ne congo, elyo ukwa bula nokwishiba ukuti imboni yabo nayonaulwa lintu tabala ishiba. "Natu tale tutantike ifisibilo fya uku kubola."

(1) Takuba ukusekela kwa kwa Lesa mu mwina Kristu pamo na mu ncito yakubombela Lesa yakwe. (2) Tamuba buseko muku belenga namu kusambilila Baibele, ishiwi lyakwa Lesa. Takuba ukusanga kwa fine fya mupashi. (3) Takuba amano yakubapo kwa kwa Lesa pamo na bucibusa mwipepo. Amapepo yalakanwa. (4) Takuba kumfwana na Kristu. Takuba umusambo ku cilimwa. Takuba uku posako kwa mano ku kumucetekela ukuti anga tupela amaka yanya mu bulwi bwa bushiku bumo. (5) Kulaba uku kana langa uluse ku bena Kristu bambi. Kulaba uku laka pakati kabo. Takuba mano yaku mfwana, takuba bucibusa nangula citemwiko mu mimonekele pamo namu micitile kubena Kristu banankwe.

Nga twamona ifintu fya musango uyu file citika mu bena Kristu, lyene tuleshiba ukuti abena Kristu balefwaikwa ukwilulwa kwa mupashi, uku wamiwa kwa mupashi, ukwishiba bwino pali Kristu pamo no kula umfwa bwino mu mupashi wa mushilo wakwa Lesa.

Umweo wakwa Petro lisambililo lisuma mu-kwiluka kwa cila muntu.

ISAMBILILO LYE LELO.

Petro ali muntu uyo uwa kwete uku sekela konse uko muntu anga kwata mukuti angekala mu bwina Kristu bwine bwine.

(1) Alitilwe ukuba umusambi wakwa Yesu. (Mateo 4:18-20) Pamo ngo musambi aleenda mupapi pepi na Yesu aleumfwa imifundile yakwe, alemona ifi pesha mano kabili ali sambilishiwe na ene. Petro ali umo uwa bekumi limo na kabili mu calo uku kwata inshita isuma nganshi pamo nge iyi iya kuba umusambi.

(7) Ali pamo na Yesu mufingi ifyo ifi

UKWILUKA KWA CILA MUNTU

ICISUBILO: (1) Ukufunda ukuti mwaliba ukwishi-ba bwino palwa kwiluka kwa cila muntu umo muntu bucibusa na Lesa buba ubwa cine cine, ubwa wamisha, kabili ubwa kupela amaka; (2) Ukula tungulula abena kristu abo baka belenga ukuti banga fwaya uku kwishiba ukwa kwenda mupepi na Kristu.

ILEMBO LYE SAMBILILO: Umulumbe wakwa Petro.

Ubwite bwakwe: Mateo 4:18-20
Ukwenda kwa mupepi pepi kwakwe na Yesu: Marko 5:37-43; 9:2

Uku mfwila ubulanda kwakwe: Marko 16:18
Ukufilwa kwakwe: Marko 14:26-31 66-72
Ukwiluka kwakwe: Luka 24:12; Yohane 21:3-4, 15-19.

Mupashi waiswile amapepo: Imilimo ya Batumwa 2:14-36; Amalumbo 51:7, 12.

ICAPA MUTIMA: *"Munsangulwile ulubembu kuli esobu, elyo nkasanguluka; munsambe, elyo nkabuto kucile mfula yabuta. Bwesesheni kuli ine ukusekelela kwa kupususha kwenu; kabili ntungilileni ku mutima wa kuitemenwa."* Amalumbo 51:7, 12

ICISHIBISHO CE SAMBILILO:

Nangula umuntu umwina Kristu aba ne ciumino shani, lyonsefye caba ica yanguka ukufuma kuli Lesa. Uku kupatuka ukufuma ku kwenda kwa pepi pepi na Kristu kuti kwabapo inshita iili yonse ku mwina Kristu uuli onse. Yesu aishiba bwino pali ici muli Mateo 24:12. Paulo aishibe pali ici mu 1 Abena Korinti 9:27. Umwina Kristu alalwa pefye ulubuli lwa mupashi (Abena Efese 6:12) umo umo amaka ya bubifi kuti ya onaula ici cine cakwa Kristu. Nga

UKWILUKA KU SINAI

ICISUBILO: Ukusambilila ifyo Lesa atandalile abantu bakwe ku Sinai nokuba bwelasha kucilapilo, icine pamo noku nacila.

AMALEMBO YE SAMBILILO: Ukufuma 32:1-35; 33:1-23

ICAPA MUTIMA: *"Imwe Yehova wa milalo, tubwesesheni ku kuba aba maka; butusheni ne cinso cenu, elyo twalapusushiwa."*
Amalumbo 80:7

ICISHIBISHO CE SAMBILILO:

Lesa asalile Abrahamu ukuba shifwe wabantu bakwe. Abrahamu ali ewishi wakwa Isaaci. Na Isaki ali ewishi wakwa Yakobo, elyo Yakobo ali nabana ikumi limo na babili. Ukufuma kuli aba bene bana ikumi limo naba bili elyo ne fiko-lwe fyabo entulo ya mitundu ikumi limo na ibili iyaba Israeli. Aba bana ikumi limo na babili baikele mu Engupito munshita ya cipowe mu calo cabo pamo no lupwa lwabo bonse. Lintu icipowe capwile balikalilile mu Engupito mwine. Imyaka yapitilepo abana abengi bali fyelwe icakuti ulukuta lwakwa Yakobo, ulo Lesa acingishe ishina ukuti luleitwa Israele, ba yawlike ifikangabwe.

Falao, nangu imfumu ya Engupito, iyo intu abantu basangilepo lintu fye baile kulya, yalifwile. Imfumu ipya yali tinine umu tundu waba Israele pantu bali fulile, ukufula sana sana fye muli iyi mitundu. Ecalenga ya pangile ifunde ukuti bonse abantu bafwile bapangwa abasha. Lesa ali emfumu yabo, lelo abengi bali labile ene. Napalya, lintu ubwi kalo bwabo bwaya fishe kumulandu wa mafunde ya iyi Imfumu Falao, bayambile ukula lilisuka kuli Lesa ukuti anga bafumyamo. Lesa alyumfwile

uku lilisuka kwabo napalya alitumine Mose uku-
ti anga bafumya ku mfumu yabena Engupito noku-
ba bwesha ku calo cabo, ico ica leitwa Kena-
ni.

Lintu bali mulwendo lwabo ukubwelela ku
Kenani, bali minine pa lupili ulo lwaleitwa
Sinai. Napalya Lesa alefwaya ukubapanga umutu-
ndu fye umo. Alefwaya ukubapela amafunde yakwe
aya kubela no kubafunda ifya kupepa. Alefwaya
uku bafunda ukuti ububifi kuli Lesa cintu
icibi nokuti Yesu ali noku fwila mu menso yabo
pakuti abantu bonse kuti bapusuka ukupitila mu
cine.

Mose, intungulushi yabo, yaile pa mulu wa
lupili ku kupoka amafunde ukufuma kuli Lesa.
Ali kulya panshiku ama kumi yane. Abantu bale
subila ukuti afwile afwa kabili takatale abwe-
la. Kumulandu wa mwenso wabo bene basalile
uku pepa utulubi pamo nga fintu bamwene abena
Engupito balepepa. Abantu bali swile nama
sambi.

ISAMBILILO LYE LELO

Natutale tumone ifyo Lesa atungulwile
abantu bakwe kuli ene mu nshila ya bupususho.
Mu mulungu wapita twasambilile pali iyi nshila
ya bupususho. Ibucisheni, ubu bulayo bwa pelwa
ku bantu bakwa Lesa, ekutla niku bena Israe-
li, ku cilongano elyo nakuli onse kasumina.

a. Balinacile abene beka:

Abantu bali labile ukuti Lesa, Imfumu,
yali ya mushilo no bololoke. Bene balefwaya
ukula mu pepa munshila yabo iya kale. (Ukufuma
32:4) Bali citile ifintu fimbi ifyo ifyali
fyama sambu mu menso yakwa Lesa, Imfumu yabo.
Belengeni Ukufuma 32:6 elyo na 32:25.

Mose alungike abantu bakwe. (Ukufuma
32:30) Lesa abatumine ifisumi. (Ukufuma 32:35)
Lesu, Imfumu yabo, yali bakene. (Ukufuma 33:3)
Ici caletele ukunacila pamo noku lapila. Lesu
teti apale abantu bakwe kano balapila ku

apandilemo. Napalya nabo bayambile ukula bomfya
ili line shina nabo, lelo imipashi yabipa yai-
shibe ubulekano napalya ya wilile abene baka-
panda wafiko. Moneni Imilimo ya Batumwa 19:13-
16. Cibanda teti anga bepwa na mapepo ya bu-
sumino bwa bufi. Umupashi ubifi watile, "Yesu
nali mwishiba, Paulo nali mwishiba, ale imwe
nimwe bani?" Lintu ici caumfwike, ishina lya-
kwa Yesu lyali kushiwe. (Imilimo ya Batumwa
19:17). Kwali ukufuma ku nshila shabo isha
bubifi. Abantu baletetele ifisoko fyabo, ifita-
bo ifya ku funda pa mulandu wafiko, utulubi,
elyo noku fyoca fyonse pakati ka bantu bonse
mu musumba ulya. Kwali ukwiluka mu musumba
ulya. Bakapanga wa filubi bali sokwa ukuti
incito yabo ilya naipwa. "Elyo icebo cakwa
shikulu calekula no ku bombesha mu maka." (Imi-
limo ya Batumwa 19:20) Lesu wesu kuti asesha
imisumba pantu twalishiba ukuti yikaba mu
maka yakwa Kristu pa bushiku bwa ku lekelesha-
ko.

fwaya pa mulandu wakuti taba tontonkanya ukuti baya kuli ulya musumba pa mulandu wakwa Kristu. Efesasi wali musumba ukalamba sana pali iyi nshita tule sambililapo lelo. Cali ecifulo cabukwebo mu calo ca Asia Mino. Kwali ubu kanala ubukalamba mu musumba wa Efesasi. Kabili emwali ubuteko. Gavana waku Roma aleisa ku Efesasi ne milandu iyi kalamba yale pingulwa mufilye. Wali musumba umo ukucimfyanya kwa maka kwalebela. Wali musumba wa pakati kaba mukana Lesa. Itempele likalamba ilya kwa Lesa mwana-kashi, atemisi, uwa bikilwe mulya. Paulo abombela mu Efesasi na mupashi wa mushilo wasangile icilongano kulya ica kwa Lesa mwana Yesu Kristu.

ISAMBILILO LYE LELO

Lintu Paulo atandalile umusumba wa Efesasi, asangile abantu abo abamfwile pa mifundile yakwa Yohane pa mulandu waku lapila amasambi. Balefwaya uku lapila amasambi elyo pamo nge caku mwenako icine cabo, palya bali salile ulu batisho, ulu ulwakwa Yohane. Bene taba umfwile ilandwe lisuma ukuti umuntu Yohane atile ali no kwisa alisa kale ica cine. Tabai-shibe ukuti Yesu, umupusushi uyo uwa tumwa ukufuma ku mulu kuli Lesa, alifwile pa mulandu waku fumyapo amasambi yabo, noku beswila inshila yakuli Lesa, shifwe. Paulo aishibe bwino ukuti mupashi wa mushilo ta wali muli bene. Lyonse kuti mwaishiba ngo muntu ali na mupashi wa mushilo pantu palaba bucibusa pakati kakwe na wene. Paulo alifundile pali Yesu Lesa, mupashi wa mushilo, waishile ikala mu mitima yabo. Twalishiba ukuti onse uwa sumina aliba na Lesa mupashi wamushilo mu mutima wakwe. (Abena Roma 8:9, Abena Korinti 6:19). Mupashi wa mushilo walangile ukubapo kwa uko kuli bonse fye. Paulo atwalilile ukula shimicila pamo nokula shimicila kuba cisumino pa myaka ibili (Imilimo ya Batumwa 19:10) Lesa acitile ifipapwa noku bomfya Paulo mu Efesasi. Lyonse Lesa alafwaya fwaya uyo anga bomfya kabili umo anga bombela ifipapwa. Bambi bamukana Lesa kulya bale umfwa Paulo alelumbula Lesa mwana Yesu, baletontonkanya ukuti iyi yali enshila

masambi yabo. Nga cakuti icilongano cili noku pusuka abantu bakwa Lesa bafwile balapila ku masambi yabo.

b. Ukupepa:

Les alyumfwile Mose lintu alepepelako abantu. Ili ipepo lyakulombelako elya lengele Lesa ukuti anga tandalila, abantu bakwe.

(1) Ipepo lya kulombelelako ilya kubalilapo lisangwa mu Ukufuma 32:11-14. Lesa, Imfumu, ngata ya citile bonaushi'ubo buntu abantu bakwete bulya bushiku. Tufwile twapepa pakuti Lesa anga pususha ifilongano fyesu pamo na bantu abo tuli nabo ukuti benga pusushiwa ku bukali bwakwa Lesa.

(2) Ipepo limbi ilya kulombelako lisangwa mu Ukufuma 32:31-32. Mulu ili pepo, Mose ali lapilileko amasambi ya bantu kuli Lesa noku lombela ukuti anga belela amasambi yabo. Nomba, pa mulandu wa fintu Lesa atucitila muli Yesu Kristu, umwana wakwe, cila muntu uwalapila amasambi yakwe kuti aelelwa. (1 Yohane 1:9-10)

(3) Ipepo ilya kulombelako ilya citatu lisangwa mu Ukufuma 33:12-16. Ici cilondolola uku fwaisha ukwa cine cine ukwaku kwata uku mfwicisha pamo na bucibusa na Lesa.

Ifi efilangililo fya ku pepa kwa kukwilulwa: Uku lalombelako, ukulapila, ukwelela, elyo pamo no kufwaisha ukwishibisha Lesa.

c. Ukufwaya Impumi yandi:

Mose, intungulushi, yale fwaya ukwishiba Lesa. Abantu bakwa Lesa nabo bene balefwaya ukuti banga monana na Lesa. Ekuwila bala fwaya impumi yakwe. (Ukufuma 33:10 11) Abantu nomba bali aba lukumbu pa mulandu wamasambi yabo aya-kulu. Bali lapile. Bale fwaya ukula pepa Lesa wabo umo fye uwacine.

d. Nokufuma ku nshila shabo isha bubifi:

Tecintu icalinga ukuba no lukumbu ku

mulandu wamasambi yqbe. Kufwile kwaba umulandu unga shila inshila yakale, amasambi yakale. Tapapitile inshita abantu bafwaile ukula panga bale-sa wabo nokula fipepa ifi filubi ukuli ngana ne misango yabo iya kale mu Engupito. Bapangile ici ntamba icakwa Lesa wabo, ukulinga na ku kufwaya kwakwe. (Ukufuma 35:5, 21, 36:5, 39:43)

e. Lyene nkomfwa ku mulu kabili nkela imembu shabo, noku posha icalo cabo.

Mu Ukufuma, 40:34, tubelenga ukuti uku moneka kwa kwa Lesa kwali bwelelepo ku Israeli. Ali batungulwile ku ntanshi. Ama pepo yabo yali bantungulwile ku ntanshi. Ama pepoyabo yalyumfwike. Amasambi yabo yalyelelewe. Uku patukana kwabo kwali poshiwa.

ISAMBILILU LYA MWE0

a. Tatufwile uku pepa Lesa uwa munshilo kabili uwa bololoke munshila iili yonse iyo twasala ukula mu pepelamo, nangula ku misango yesu. Tufwile ukula pepa Lesa ukukonka ifyo atweba mwi shiwi lyakwe, Baibele.

b. Umuntu fye umo alinga uku panga inshila yaku kwilulwa. Umu Kristu umo uwa cine ulebomba, ukulapepa, nokufwaya uku mona impumi yakwa Lesa ene kuti apanga icimonwa ukufuma kuli Lesa.

c. Ukupepa mu cilogano, "nsaka yaku ku maninamo." Yaliba ikalamba muku pekanishishamo ubupususho.

ICIPANDWA 11

UKWILUKA KU EFESASI

ICISUBILO: Ukufunda ukuti mu mulumbe wa cilongano capa kubala mu Cipingo Cipya kwali uku twalilila kwa ku ficilisha kwa busesemo muli Yoele 2:28-32. Pamo nga fintu calembwa na Petro mu Milimo yaBatumwa 2:16-21.

AMALEMBO YE SAMBILILU: Imilimo yaBatumwa 2:16-21
19:1-20

ICAPA MUTIMA: "Cikaba mu nshiku sha kulekeshesha, nkapongolwela umupashi wandi pa bantunse bonse; elyo abana benu abaume na bana benu abanakashi bakasesema, na balumendo benu bakamona fimonwa, na bakalamba benu bakalolota filoto; kabili pa basha bandi abume na pa basha bandi abanakashi nkapongolwelapo umupashi wandi mu nshiku shilya; nabo bakasesema. Kabili nkalenga fipesha amano mu mulu mu mbilibili pa calo panshi."
Imilimo ya Batumwa 2:17, 19a

ICISHIBISHO CE SAMBILILU:

Abantu bambi batila ifipesha mano fintu fya citike lintu mupashi wa mushilo waishilepa bushiku bwa Pentekosite, tafya katale afimoneka nakabili. Lelo mwisambililo lyelelo na tumone ukutwalilila kwa nchito yakwa Lesa, mupashi wa mushilo, pamo nga fintu aletele ukwilekwa kwa mupashi kuli baka sumina mu Efesasi. Inshita ishingini abantu abo abetwa ku musumba ku kushimicila bala leshiwa mu mitima yabo pa mulandu wa bubifi ubo ubwaba muli ulya musumba pamo noku taluka ncito yakwa Lesa pamo ne cilongano cakwe. Ilingi line balomfwa uku kana

wa mushilo ukula tungulula mweo wakwe.

c. Pepeni ukuti munga pelwa mupashi wa mushilo. Lombeni ukuti mwingi sulwamo mupashi wa mushilo, uyo uwa koshiwa no mwine mukula mu tunicila.

d. Lombeni mupashi wamushilo ukupanga kwiluka kwa cipapo mu fyalo fyonse.

ICIPANDWA 3

UKWILULWA NA SAMWELE

ICISUBILO: Ukumona ifyo uku shimicila kwa muntu fye umo kwa lengele abantu bakwa Lesa ukwiluka.

AMALEMBO YE SAMBILILO: 1 Samwele ba capita 1 ukufika 7, nokucila 7:1-17.

ICAPA MUTIMA: "Kabili Samwele aebele abang'anda ya kwa Israele bonse, ati nga ni mu mitima yesu yonse emo mulebwelela kuli Yehova, fumyeni mu kati ka imwe imilungu imbi imbi na ba Astarte, kabili losheni imitima yenu kuli Yehova, no kumubombela eka nao akamupokolola mu maboko ya Pelishiti."
1 Samwele 7:3

ICISHIBISHO CE SAMBILILO:

Kalemba wapa mulandu wakwilula atile, "Lyonse ilyo mwamona amapepo yale kulilako fye ukufuma ku kutontonkanishiwa ukuba icafye uku-ya ku maka aya kulundapo fye. Ici kuti mwacita ukuti kwilulwa kwa mapepo." Ifi efyotwala mona muli ili sambililo lyesu ilelo. Tule sambilila ifyo Lesa aitile abantu bakwe kuli ene mukula umfwana na ene panuma ya tulo twa mupashi uto utwali kwati ni mwa.

Abana ba Israeli bali luko lwakwa Yakobo. Bali tungululwa ukufuma ku Engupito mpaka no kufika mu calo cabo ico icalailwe kuli Abulamu lintu Lesa aitile Abulamu ukuti anga mukonka. Ici calo caleitwa Kenani nangula "Icalo cabulayo." Panuma aba Israeli bacimfishe "abo abashali abene ba calo" muli cilya cine calo, hayakene icalo cilya mitundu yonse ilya ikumi limo na ibili. Iyi nshita mu Cipingo Cakale itwa ukuti "Inshita yaba pingushi."

Ama pepo pali iyi nshita yalifye ayabula ukusa-nduluka Kwali ubukani elyo nobu suminisho ubo ubwali muku pepa kwa bantu. Ilingi line mukula fukamina utulubi kabili nabu mukana Lesa. Bene bali ne cicetekelo icinono muli Lesa wabo umo fye, Lesa wacine, Imfumu. Bene taba konkele inshila abalangilile ku lupuli lwa Sinai.

Mufintu fya musango uyu Lesa emo atumine Samwele. Tekutila Samwele alifye kapingula epela iyo, lelo ali kabili nika sesema. Alelandilako Lesa. Lesa abomfeshe Samwele ukutungulula abantu munshila iya kuba bwelesha kuli Lesa. Na iyi nshila ni nshila ya ku kwilulwa.

ISAMBILILO LYE LELO

Ilelo tulesambilila pa mulandu wanshila ya kubwelela kuli Lesa iyo iya sendelwe na bantu bakwe ku butungulushi bwakwa Samwele, umuntu wakwe.

a. Banacila abene beka:

Abana ba Israeli batungulwilwe na bana intala misoka, uyo uwali ni shimapepo Eli. Bene bale subila ukuti kuti ba bomfya icipao cakwa Lesa ukuba eci cingo ca bulwi ubo balelwa naba Pelishiti. (1 Samwele 4:3) Icipao calela ngilila ukubapo kwakwa Lesa. Abantu bene nga ba bwelele kuli Lesa noku lomba ukuti anga ba fumyamo. Bene baletontonkanya ukuti kalya ka cipao, ako aka leitwa alaka wakwa Lesa kuti ka bafumya mu bulwi. Napalya munshita ya ku fumishiwamo, bali cimfiwa. (1 Samwele 4:10, 21) Abena Israeli bene batile Lesa aliba shile. Muli 1 Samwele 7:2 tubelenga ukuti cali panuma yamyaka amakumi yabili aba nganda yakwa Israeli baloseshe noku konka Yehova.

b. Pepa:

Ipepo lyonse lilapanga inshila iya kubwelela kuli Lesa. (1 Samwele 7:5) Lintu Samwele amwene ukuti abantu bali aba ipekanya ukubwelela kuli Lesa, abebele ukuti banga longana pa mushi umo wale itwa Mizpe. Ali balaile ukuba pepelako. Belengeni 1 Yohane 9:8.

d. Kukaba ukula tina amasambi cipya cipya. Ulubembu lukaba ulwa patwa kabili icabula nangu kamo. Tatwa kafwaye nangu panono aka lisambi ukuti kangashala mu myeo yesu. Tuli noku lapila amasambi yesu kuli Lesa. (1 Yohane 1:9-10) Tuka fwaya uku bwesha bambi ukufuma ku nshila sha bubifi shabo. Tuka pata amasambi yonse, lelo tuka temwa ababifi bonse.

e. Mukaba amaka muku funda ishiwi lyakwa Lesa. Abantu bakala kumanapamo nokula shimicila bwino. Nomba palya kukaba ukwisulamo amaka mu mashiwi yakwe. Ici mulandu wakuti Lesa napoka amaka elyo nokula sosela muli bene.

f. Kukaba abengi abaka lalapila ukufuma ku masambi yabo. Kukaba kabili abengi abakala sumina amasambi yabo. Abengi bakala posa ububifi ubo balecitakale. Abena Kristu bakala ampana cipya cipya. Icibote cikesa pakati ka bantu bakwa Lesa.

g. Kukaba ukusekela nokwanga.

h. Yesu aka cindikwa. Aka lumbanishiwa. Akapokelela yonse amalumbo pamo no bupe. Eukaba shimapepo mukalamba.

i. Mukaba umweo upya mu filongano. Aba mu filongano bonse bakaba ne myeo ipya. Abantu nakabili bakala leta ubupe pamo ne ca pekumi kuli Lesa. Bonse bakabamo.- Bonse bakeshiba bwino ukuti Lesa naba tandalila munshila iyo iya pulamo.

ISAMBILILO LYA MWE0

a. Lesa, mupashi wa mushilo, ekalemba wa kwiluka teti tupekanye pabu pususho; teti tukolonganike ukwiluka; teti tushite ukwiluka. Kamofye Lesa eka eunga leta ukwiluka kwa mupashi.

b. Mupashi wa mushilo waba mu wa cisumino onse. Alelolela ulya wine kasumina ukuti ango mfwila Lesa noku pelwa mupashi wa mushilo. Alelolela kasumina ukuti anga suminisha mupashi

Bali sosele mu ndimi shale kana lekana. Wee cintu ubusuma wee, wee nsansa weee! Lesa alishile ku kwi kala nabo kabili mukati kabo pamo nga mupashi wa mushilo, mupashi wakwa Lesa mupashi wakwa Kristu. Lesa, mupashi wamushilo emuntu kabili ecibombelo ca kwilula umupashi, ukwilulwa. Emwine wa fintu fyonse nokula enda konse uko afwaya. Tufwile uku mwishiba mu myeo yesu. Tufwile ukumfwa ifilanda ishiwi lyakwa Lesa pa mupashi wa mushilo. Tufwile ukukwata, bucibusa na ene cila bushiku. Tufwile uku fwaya uku konka ubu tungulushi bwa mupashi wa mushilo mu kwilulwa, ukula pepa lyonse ukuti akesa mu maka nokutesha abantu. Tufwile ukupepa ukuti icine cine ali noku pususha ifi longano pamo na bena Kristu nakabili. Twali pusushiwa mu mipashi lintu twala pile noku sala Yesu ngo mupashi wesu ukufuma pali ilya ine nshita, abengi muli imwe bali ne mitima yabo iya bula uku fwaisha kabili moku pusana ne ncito yakwa Lesa. Tufwile uku pepa ukuti Lesa ake lula aba bena Kristu abo bali mu pepi ne mfwa pamo, ne filongano. Ngefywa ku mwenako ukwiluka finshi?

a. Kulaba ukutemwa kupya mu ncito ya cilongano. Nga ukwilulwa kwaisa, abantu bala kwata uku fwaya uku kalamba ukwa kuya ku cilongano elyo nokula pepa Lesa pamo na bene Kristu banabo.

b. Mwaliba uku fwaya kupya mwishiwi lya kwa Lesa. Mwaliba uku fwaya kupya muku sambilila pamo noku belenga ishiwi lyakwa Lesa, ishiwi lyakwa Lesa lisa ngefya kulya ku tumwa twesu. Lyalilowa kabili lyaba ilya kwikusha imitima yesu.

c. Kuli ukufwaya kupya muku pepa. Tatu fwile ukula ipaticisha mukula fwaya inshita yakupepa fweka. Tuli noku kwata ukufwaya ku kalamba ukuti twaya fweka noku pepa, ukutotela pamo noku lumbanya Lesa. Tuli noku fwaisha uku ku mana na banesu abena Kristu pakuti twapepa kuli Lesa pamo noku mutotela pamapalo atupala pakula lumbanya ishiwi lyakwe.

Abantu bali lombele Samwele ukuti anga twalilila ukuba pepelako. Ilelo tatuli no kweba nangu umo uwa ku tupepelako. Yesu ali sula inshila ku mwina Kristu uuli onse ukuti kuti aipepela umwine kuli Lesa. Cila mwina cilongano kuti kabili afwile apepelako ubu pususho ukuti bwise ku cilongano cakwe.

c. Ukufwaya impumi yandi:

Abantu bali lapile kabili bali aba bulanda ukuti balilaba umo fye, Lesa wacine, Imfumu yabo. Bali aba bulanda pafyo bali filwa muku pepa kwabo noku bomba kwabo. Bayambile ukula ibucisha ama palo ayapitile kabili bale fwaya fwaya ukubwelela kuli ene. (1 Samwele 7:2) Balo seshe kuli Lesa. (1 Samwele 7:6) Abantu balongene ukuti bapepe. Tabalile, bale pepa fye. Bali lapile amasambi yabo noku fwaisha uku lungika ifilubo fyabo. Bali pwise Samwele ukuti anga bapingula noku beba ifyo banga panga inshila yaku bwelelamo. Ukwitila kwa menshi panshi cali kulanga ukuipela ukwa pwililika kuli Lesa, imfumu yabo. (1 Samwele 7:9) Ukupepa Lesa kwali bwelelepo. Ukupela kwe lambo cali cipope cakwa Yesu pafyo ali nokuipela ku masambi ya bantu bonse.

Tufwile uku fwaya impumi yakwa Lesa lintu tulepepa, uku lapila, elyo noku ipela cipya cipya ukwa mu mweo, nga ukwiluka kwakwa Lesa kuli nokwisa ku cilongano cakwe.

d. Ukufuma ku bubifi bwabo:

Ukulapila pamo noku sumina kwa masambi yesu kufwile kwa konkana noku cinja kwa myeo. Nga cakuti tuli no bulanda icine cine pamasambi yesu, tuka fuma kuli aya masambi. Aba bantu ba ku Israeli balifuma ku nshila sha bubifi bwabo. (1 Samwele 7:3-4) Bene balepepa fye utulubi pamo naba Baa elyo na Shitolofi. Balepanga amasambi ayengi aya bupulumushi pantu iyi yine eyali emifundile ya abo aba letotela yonse nokusha ukula totela utulubi. Bafwile ukulapepa umo fye, Lesa wachine, Imfumu yabo, nokula mubombela na fyonse ifyo bali nafyo.

e. Lyene nkomfwa, ukwelela, no kuposha:

Lintu abena Israeli babwelele kuli Lesa, ene ali bakumenye kabili noku baposha mumi pashi. Alibapangile cipya cipya. Bali kwete ukupusuka ukwa cine cine. (1 Samwele 7:9) Lesa aba swike munshila yaku basuminisha ukuti ba cimfye Abena Pelishi. (1 Samwele 7:11) Ukuboko kwakwe kwali ukwakokomena mu ba Pelishiti inshiku shonse. (1 Samwele 7:13) Kabili imishi iyo aba Pelishiti bapokele kuli Israeli yali-bweseshiwe kabili kwali umutende. (1 Samwele 7:14)

Amapalo yakwa Lesa yakaba pa cilongano cakwe elyo napali umo na umo uyo uka senda inshila ya bupususho. Nacileni mwe bene beka. Pepeni. Fwayeni impumi yakwe. Fumeni ku masambi yenu. Lesa akasunga ubulayo bwakwe nokwikala mu bantu bakwe muku mfwana nga cakuti bale mumfwila.

AMASAMBILILO YA MWE0

a. Kasesema ni umo uusoselako Lesa. Mu Cipingo Cipya, tubelenga ukuti Yesu alipela ubupe ku bantu pakuti banga kula umubili wakwe. (Abena Efese 4:11) Nga cakuti Kristu ali tupele ubupe ubusuma, tufwile twabubomfya ku ku mulumbanya. Limbi kuti twaba abena Kristu abo abo Lesa aleita ukuti twinga tungulula bambi mu bantu bakwe uku bwelela kuli ene. Pamo nga fintu akutile Samwele noku mubomfya kale, eflyo anga bomfya naifwe ilelo.

b. Tatufwile ukubomfya Baibele, nangula ukushimicila nelyo uku pepa pamo ngo kusula. Ifi fyonse fifwile fya bomfiwa na mupashi wamushilo pakuti finga twalilila.

c. Ipepo lyonse cikalamba mu nshila ya bupususho. Abantu bakwa Lesa bafwile ba pepa noku fwaya impumi yakwe. Ici kuti cacitwa na umo mutu tunono, elyo namu yakulu yene. Ipepo teti likanwe nga cakuti tuli na maka yakwa Lesa.

ICIPANDWA 10

MUPASHI WA MUSHILO NO KWILUKA

ICISUBILO: Uku mona ukuti Lesa, mupashi wamushilo, ekalemba wakwilulwa cali kwisa kwakwe uko ukwaletetele ukwiluka ku bena Kristu bapa kubala.

ILEMBO: Imilimo yaBatumwa 2:1-41

ICAPA MUTIMA: *"Te ku bulamba, kabili teku maka, kano ku Mupashi wandi eflyo asosa Yehoba wa milalo."*
Sekaria 4:6

ICISHIBISHO CE SAMBILILO:

Umuntu uwa leitwa Yesu aihile monekela. Pa myaka itatu alishimicilenokula cita ifintu ifisuma ifingi. Bambi baletila mulubushi. Abengi bayambile ukula mukonka. Ici calengele intungulushi sha mapepo ilya nshita ukuti baka lipe. Baya mbile ukula pekanya uku mwipaya bonse pamo. Bali mutwele kunse ku lupili ulwita Gogota noku mwipaya pa musalaba. Alishicilwe pa bushiku bwalenga shitatu, ali bucile kumfwa. Pa nshiku amakumi yane ali tandalile ababusumino panuma yaku sendwa ku mulu. Ilyo ashila nina ku mulu,, ali bebele ukuti benga lolela ubulayo bwakwa wishi. (Imilimo ya Batumwa 1:4) Aba aba busumino taba umfwile fintu Yesu apili bwile. Bali ipwishe abene beka nga cakuti inshita yali ficile ilyo Israeli kuti abwelelapo ngo mutundu ukulamba.

ISAMBILILO LYE LELO

Abasambi bali mu mutule wa ng'anda yapa mulu. Baliposa inshita nganshi mwipepo pamo no kunacila. Bali mubu sumino. Bale pepa. Elyo icintu cimo icikalamba caciticile. Kwali ukumfwa icipupu cikalamba nganshi. Napalya kwa ponene indimi shalekana lekana kwati mulilo. Abasambi bayumfwile abapya na maka nganshi.

musumba uwa luba kabili uwa onaika. Tacili kufyo twaba lelo kufyo Lesa aba, neci ecilenga ukuti Lesa atu bomfye!

d. Natubale tutontonkanye sana pabukulu na maka yakwa Lesa. Nakabili landeni Yohane 3:16 Tulefwaikwa ukula mulu mbanya pa mulandu waci temwiko cakwe.

ICIPANDWA 4

UKWILULWA CILANGILILO CA MAKWA YAKWA LESA

ICISUBILO: Ukumona ifyo icicetekelo elyo noku koshiwa kwaletetele ubupususho ku bufumu bwa ku kapinda ka kuso, Israeli.

AMALEMBO YE SAMBILILLO: 1 Ishamfumu 16:28, 33, 34; 18:1-40

ICAPA MUTIMA: *"E ico ndefwaya abaume ukupepa mu ncende shonse, baleimya amaboko ya mushilo, ababulo bukali ne fikansa."*
1 Timote 2:8

ICISHIBISHO CE SAMBILILLO:

Abana ba Israeli bali bwelele ku calo cabo cabulayo ica Kenani. Balikene Lesa ukuti ni Mfumu, elyo kabili bale tekwa ne mfumu sha panshi shitatu, Solo, Yafeti elyo na Solomon. Lintu mwana Solomone, kalume, Rehoboamu, ali Imfumu ene alilundile imisonko ya bantu. Ecalenga kwali ukusala cipya cipya napalya imitundu ikumi limo iyaku kapinda ka kuso bali ipangile icalo cabo abene beka, ico baleita Israeli. Nailya imitundu yaleitwa Yuda. Uku ekwamba kwa nshita iyo iya ishibikwa mu mulumbe wamu Cipingo Cakale ukuti "ubufumu bwa lekana.

Isambililo lyesu ilelo lili pa mulandu wa bufumu bwaku kapinda ka kuso Israele. Umusumba wa Yerusalemu, icifulo ica mapepo ica ba Hebeleya, cabelele mu ncende yamu bufumu bwa ku kapinda ka kulyo. Yeroboamu, Imfumu yaba Israeli, yalyeshe ukupanga ifi fulo fibili ifyama pepo. Asalile imisumba ya Bethelo, elyo na Dani. Ubufwayo bwa bantu ku pepa noku bombela umo uwabo, Lesa wachine ecalenga palya kwali nacishiwa. Abantu bayambile ukupepa ifilubi. Naku mulandu waili funde likulu, Yeroboamu ali pangile ubuteko bwakwe muli ilya

ine nshila. Cila mfumu yalekonkapo yale konka aya yene mafunde. Neci calengele ukuti ubufumu bulya bubongoloke. Napanshita yako nkelepo ukupepa Baa, pamo ne misango yonse iya cipapo, yalisangilwemo kabili yali iya kubelelela mu bufumu bwa Israeli.

Mwisambililo lyesu ilelo, Ahabu, imfumu ya lengele mutanda, yaletaka Israeli onse. Imibele yakwe yali londololwa mu 1 Ishamfumu 16:30-33 elyo na 21:25-26. Ahabu aupile yaze-beli, umwana wa mfumu yaku Phonisha, Sidani. Na uyu mwanakashi alepepa Baa. Ukutampa mu Israeli lintu alipo ene alefwaya uko naula imipepele yakupepa Yehova Lesa ukwali mu Israeli. Aletele amapepo ya bututu ne misango yaiko pamo na ba shimapepo mu calo ca Israeli. Aleipaya fye cila kasesema onse asanga. Incito yakwa Lesa yamoneke nge yapwa. Lelo, mu nshita ya musango ulya Lesa aletele abantu bakwe kuli ene.

ISAMBILILO LYE LELO

Abantu bamu bufumu bwaku kapinda ka kuso basendele inshila ya bupususho, lelo cali lintu Lesa alangile amaka yakwe aya cipapo. Nanguline abantu abengi bale konka na mfumu wa bubifi, Yezebeli, mukupepa kwa Baa, kwali kabili abanono abalepepa Yehova. Babili aba bene bali ni Obadia, kateka wa ng'anda yakwa Ahabu, na Eliya, umwina Tishibe. (1 Ishamfumu 17:1)

Mukusambilila umweo wakwa Eliya tubele-nga imiku iyingi muli Baibele, "Ne shiwi lya-kwa Lesa lyaishile kuli Eliya." Eliya lyonse ale umfwila Lesa. Icumfwilo ku mafunde yakwa Lesa cintu cikalamba nga cakuti Lesa ali noku bomfya umuntu ukuti anga leta ukwiluka ku bantu bakwe. Mu 1 Ishamfumu 18:1 tubelenga ukuti Eliya aleya kuli Ahabu, nangula line ba mwe-bele ukuti Ahabu ale mufwaya fwaya icalo conse pakuti anga mwipaya. Belengeni mu 1 Ishamfumu 18:17-18 ukuti umulandu Lesa aleseshe imfula ukukana loka wali mulandu wakuti abantu bali sulile amafunde yakwa Lesa. Nga twasha inshila

Nomba iyi nshita Yona ali mfwilile uku fwaya kwa kwa Lesa. Wee kwilulwa ubusuma kwa-liko weeee! Yona ashimicile ukulingana na fintu mupashi wa mushilo wale mutungulula. Abantu balyu mfwilile ilandwe lyakwe. Bali lapile amasambi yabo. Ne mfumu ine yali lapile. Bonse ba ntungulushi babuteko bali lapile; bonse abantu bali lapile.

Nakabili moneni iyi nshila yaku kwiluka. Abantu bali nacile abene beka. Bali pepele. Bali fwaile impumi yakwa Lesa. Balishile inshila shabo isha bubifi. (Yona 3:9) Nga Yona akana ukuya ku Nineve noku shimicila ku bantu, limbi umusumba pamo na bantu nga wa lyonawike Lesa nga ali bona wile. Abantu nga bali fwi-lile mu masambi yabo. Lesa ali temwa kabili ala sakamana umuntundu wabantu bonse. Belengeni Yohane 3:16. Tufwile uku lolesha pa calo pamo nga fintu Lesa alolesha pali cene. Tufwile uku temwa abantu bonse mu calo conse, temulandu wa mutundu iyo. Tufwile uku mona ukuti naifwe bene tuli na maka yaku funda kuli bene noku baleta kuli Yesu Kristu.

Nga twabutuka incito intu Lesa anga tupela ukuti tucite, abantu abengi kuti bafwa na masambi yabo. Tufwile ukula shimika kwati tatwa kakwatepo inshita imbi iya kusimika. Tufwile ukula shimika pamo ngaba kufwa kuba kufwa.

AMASAMBILILO YA MWEO

a. Ilelo twabelenga pabu sanso bukalamba ubwaba muku butuka incito intu Lesa anga tupe-la.

b. Pamo nga Yona, limbi kuti twakwata ukwe shiwa kumo kwine ukwa kuitemwa elyo nokukana umfwikisha amapepo. Yona ali mu Yuda elyo talefwaya ukuti anga shimicila kuba Gentailo.

c. Twasambilila ukuti Lesa abomfya abantu abo ababifi pamo nge nshila ya cine. Abomfe-she umuntu pamo nga Yona ukufumyako amasambi yakwe mukuti ashimike icishinka cakwa Lesa ku

ngufyanya. Lesa atile, "Ima, nokuya, nokuli-lila ku bantu." Nineve wali umo uwa mumisumba ikalamba muli cilya cifulo. Wali musumba uyo waiswilemo ububifi icakuti Lesa kuti awonaula nga cakuti abantu tabalapile nokusha inshila shabo isha bubifi. Lesa aba uwa tetekanya kabili noku cula ukwa lyonse fye. (2 Petro 3:9) Ene taba uwa kufwaya ukuti nangu umo engonauka, lelo ukuti bonse bafwile baisa ku cilapilo. Lelo kwaliba impela ku kucula kwakwe ukwa lyonse. Inshiku sha Sodomu Gomora shaishile ku mpela. Inshiku sha bubifi bwa calo ishakwa Noa shai-shile ku mpela. Inshiku sha myaka yesu nasho sikesa ku mpela. Lelo nga tuli abacine elyo noku shimika pakuti abantu balapile ububifi bwabo noku bwelela kuli Lesa, limbi inshiku shesu kuti sha fulilako.

Yona ali butwike ku cinso ca kwa Lesa pantu talefwaya uku mfwila amafunde yakwa Lesa kuli ene. Ecalenga aliletele ubwafya ku bwato pamo nabalimo pa mulandu wabutumpe bwakwe. (Yona 1:4-15) Lyonse caba icabusanso ukweshu ukula kana ico Lesa akupela uku cita. Imyeo yabantu bonse aba mu musumba ulya uukalamba yali pali Yona uku mfwila Lesa ifyo amwebele ukuti anga cita.

Yona aeseshe ukuti anga butuka ukufuma kuli Lesa. Napalya ali mubu sanso. Ayambile ukula tontonkanya nakabili pafintu Lesa amwebele uku cita. Umweo wakwe wali mubwafya icacine alilufyenye ifintu. Asalile ukwita ishina lyakwa Lesa. (Yona 2:1) Amapepo yakwa Yona yene yali yakwi shiba fye ukuti ni Lesa wakwe eka. Yona alishibe ukuti alipangile isambi kabili alishibe ukuti ali ni Lesa fye eka ewali noku mupususha. Belengeni Yona 2:1-10. Lesa alipele Yona na yimbi inshita. Nakabili alipele yona icebo ukuti angaya ku Nineve ukuya shimicila ifyo Lesa ali noku mweba ukuti anga sosa. Belengeni Yona 3:1. Shimapepo lyonse akonkafye mupashi wamushilo ilyo ale-twala ilandwe, nangu cingaba kwibumba likalamba nangula ilinono. Shimapepo afwile lyonse ale shimicila fye ukufuma kuli Lesa elyo ku bantu.

yakwa Lesa, ubwafya lyonse bulesa, nanguline cingaba nimu mikalile yesu ine, mu mweo wa cilingano, nangula mu mweo wa mutundu.

Paleba uku talikana pakati ka abo abale pepa Baa elyo na Eliya, uwale pepa umo fye, Lesa wacine, Yehova. Belengeni ipepo lyakwa Eliya mu 1 Ishamfumu 18:36. Ico fye Eliya ale-fwaisha cakuti Lesa afwile acindikwa, elyo ne shina lyakwe lifwile lyaba ilya mushilo pakati ka bantu. Icisungusho cali citika. Belengeni 1 Ishamfumu 18:38, "Elyo umulilo wa kwa Yehoba waponene." Lesa atandalile abantu bakwe mu kulanga amaka yakwe pamo no bukulu ubu kalamba. Bali sungwike mukwa ngufyanya.

a. Banacila abene beka. Belengeni beshi 39.

"Bawile ubunkupeme...." Balishibe bwino ukuti bali abanono pa menso yakwa Lesa.

b. Bali pepele.

Eliya ali candilile uku kolongana. (1 Ishamfumu 19:30) Abantu bali umfwile ishiwi lyakwe. Eliya apekenye icifulo ica mapepo pamo nga fintu Lesa amwebele ukuti anga cita. Amenshi yali pongolokele pali alutale ici cali cilangililo ukulanga ukuipela kwapwililika kuli Lesa. Cale langilila ukulekanya kwa muntu nangula icintu cakwa Lesa. Eliya alipepele. (1 Ishamfumu 18:36)

c. Ukufwaya impumi yandi:

Nakabili ku mulandu wabantu Eliya alifwaile impumi yakwa Lesa mwi pepo pamo noku ipela. Eliya ali caku mwenako cakwa Lesa. Lelo Lesa kuti abomfya umuntu umo, kuti aba uwa patululwa kuli ene, uyo uungomfwa noku mfwila ishiwi lyakwe. Lesa kuti abomfya abantu bamu sango uyo ukuti benga leta ukwiluka ku cilingano.

d. Nokufuma ku nshila shabubifi:

Lintu Lesa atandalile abantu bakwe no mulilo waponene, cali ica mukwanga fyanya.

Abantu bali sumine ukuti Yehova Lesa ali fye umo, Lesa wacine. (1 Ishamfumu 18:39) Balike-ne bashi mapepo bamu mapepo ya Baa elyo na Baa alepepa mukwi paya baka sesema ba Baa pamo nga fintu Lesa abebele. (1 Ishamfumu 18:20, 40)

e. Lyene nkomfwa, nkelela, nokuposha:

Lesa alyumfwile noku tandalila abantu oakwe. Muku suminisha umulilo ukocha ilambo, alutale iya fimuti pamo na menshi, calangilile ukusumina kwakwe ukwa kusumina ilambo pamo no kwelelwa kwama sambu yabo. Moneni Ukufuma 20:4-5. Lesa atumine imfula pa calo cauma kabili ica cilaka. (1 Ishamfumu 18:45) Imfula yabomfiwe pamo nge cilangililo ca mapalo uku fuma kuli Lesa. Baibele ilanda pa tusansa bali elyo kabili napa "imfula yakulekelela iya cine cine, imfula yamaka iya munshita ya mfula Lesa alefwaya ukupala icilongano cakwe namapalo aya kalamba ayo aya londololwa ukuti "imfula yakulekelela." Natu pepe ukuti Lesa akaleta ubupususho ku myeo yesu pamo naku cilongano cakwe uno mwaka.

ISAMBILILLO LYA MWEU

a. Teti tutotele Lesa munshila yonse iyo twatemwa. Abali bonse abatotela Lesa bafwile uku mutotela mu mupashi elyo na mucine. Lesa teti asumine ukupepa Baa wakwa Yesebele.

b. Umuntu fye umo uuli uwa cumfwila ku bwite bwakwa Lesa, pamo nga Eliya, nalinga ukucita "icakosa." Ali cimfishe baka sesema abo abalepepa Baa amakana yane. Takwa ba icakonkapo ku cumfwila cakwa Lesa.

c. Nga Lesa alanga amaka yakwe aya pulamo, pamo nga "ukupona kwa mulilo, abantu baka lukila kuli ene mu cipapo. Natulombe ukuti Lesa akalanga amaka yakwe muku pitila muli ifwe.

ICIPANDWA 9

SHIMAPEPO UWABULA UKUTEMWA APUSUSHA UMUSUMBA

ICISUBILO: Ukufunda ukuti abantu bakwa Lesa taba fwile ukubutuka incito iyo Lesa abeta ukuti benga cita.

ILEMBO: Yona amacapita 1 na 3.

ICAPA MUTIMA: "Bushe ndeya kwi mfumeko ku mupashi wenu? Kabili nde fulumukila kwi mfumeko ku cinso cenu? Nga nanina naya mu mulu emo mwaba nga nayanshiko musengele ku mbo moneni eko mwaba."
Amalumbo 139:7

ICISHIBISHO CE SAMBILILLO:

Yona ali nika sesema uyo uwaliko lintu Yeroboamu ali ni mfumu ya kukapinda ka kuso, mu Israeli. Ali lumbulwa mu 2 Ishamfumu 14:25. Ali nika sesema wachi Yuda uyo ene uwa cetekele ukuti Yehoba Lesa asekela mu bena Yuda. Kabili alesubila ukuti bonse aba Gentailo tabali mu maboko yakwa Lesa. Lintu Lesa amwitile ukuti angaya, shimicila pamo nokuya punda ku bena Gentailo mu musumba wabo uwa Nineve ene talefwaya ukuya. Ici calikulile ene mu mu "lopa wa ci Yuda." Ekapatulula ka kanda mu 800 B. C. ninshi Yesu talafwalwa!"

Yona aeseshe ukubutuka ukufuma kuli Lesa (Yona 1:3). Ene taumfwile icapa mutima cesu ice lelo. Takwaba incende uko muntu anga butucila ukuti Lesa anga kana uku mumona Yona alikwete cintu Lesa amupele ukucita ico akene ukucita. Linganyeni fintu Yona acitile lintu Lesa amupele ifya ku cita na fintu Nehemia acitile lintu Lesa amupele incito yakucita.

ISAMBILILLO LYE LELO

Yona alipelwe incito yakucita. Yali nincito iyi kalamba nganshi kabili iya mukwa

pa mulandu waku sanga icine ca mupashi ico ica labilwe. Kwali uku lapila kwamasambi, pamo noku sumina, pamo noku sumina uku boko kwakwa Lesa mu myeo ya bantu bakwe. Napalya ngefyo twaishiba, abantu bakwa Lesa kabili taba bweleleku tulubi. Mu Yerusalemu bulya bushiku ukwilulwa cali eci kalamba.

AMASAMBILILO YA MWE0

a. Ilyo Lesa atwita ku kumubombela incito, bushe tulaba aba kufwaya ukucita ilya milimo ukwabula uku sakamana ifili pali ifwe?

b. Bushe natu shinincisha ukuti tulelwa ubulwi ne fita fya ciwa? Bushe tulecetekela ifilwilo fya buntunse nangula kufya mupashi mu bulwi bwesu? Belenge 2 Abena Korinti 10:4.

c. Bushe tuli muku pekanya incito ya kwilulwa mu calo cesu? Beni aba cine. Beni pa fipata Mwileka ciwa ukulesha incito yenu.

ICIPANDWA 5

UBUSANSO NANGULA UMUFULO PANUMA YA KWILUKA

ICISUBILO: Ukusambilila ukuti abantu bakwa Lesa ba fwile bakwata ukulonda imyeo yabo ukwabula uku telententa noku bwelela mu masambi. Ilyo tuli nga abantu bakwa Lesa, twalishiba Lesa, tufwile twacengela! Tatumfwile uku lufyanya mukula subila ukuti natufuma kuli ciwa, ku kweshiwa, elyo naku kubwelela mu masambi. Asa, uyo tulesambilapo lelo, ali muntu uyo Lesa abomfeshe lelo panshita ya konkelepo awile mu masambi. Ecalenga Lesa teti amubomfye.

AMALEMBO YE SAMBILILO: 2 Imilandu 14:1-15
15:1-19; 16:1-13

ICAPA MUTIMA: "Umuntu wa mufulo akekuta ku fifuma mu mibele yakwe, no muntu musuma akekuta micitile yakwe."

Amapinda 14:14

ICISHIBISHO CE SAMBILILO:

Isambililo lyesu lili mu nshita shakale mu Cipingo Cakale iya leitwa *Inshita ya bufumu bwa lekana*. Pamo nga fintu twabelengele umulungu wapita. Pitulukeni mu cishibisho ce sambililo 4. Mu mulungu wapita isambililo lyali pa mitundu ikumi iya ku kapinda ka kuso mu Israele. Lelo tulesambilila pa mulandu wa mfumu iya mitundu ibili iya ku kapinda ka kulyo mu Yudeya. Tulesambilila pali Asa, imfumu ya citatu iya mu Yudeya.

Lintu Asa ayambile ukula teka pamo nge mfumu, alicitile ifintu ifisuma ifingi. Ali fumishopo ifilubi pa calo noku tungulula abantu ku kupepa Yehova, umofye, Lesa wacine.

Lesu abomfeshu Asa munshita ayambile fye ubufumu bwakwe. Cili ca bulanda pakuti munshita yakonkelepo mu mweo wakwe, umutima wakwa Asa wayalwike uwa bubifi. Ene taloleshe kuli Yehova Lesa ukuti anga suka uku fwaya kwakwe. Ilingi line kwaliba ubusanso ukuti icisumino ca muntu kuti cayaluka kabili kuti asula icisumino ca kubombela Lesa. Tufwile twa suminisha mu pashi wa mushilo ukuti ungala tungulula imyeo yesu inshiku shonse pakuti kuti twasunga icisumino cesu kuli Lesa ne citemwiko cakwe maka maka.

ISAMBILILU LYE LELU

"Asa acitile ico icali ca kusekesha kabili icalungama mu menso yakwa Lesa. (2 Ishamfumu 14:2) Alifumishepo utulubi noko naula ififulo uko utulubi twalepepelwa. Ali ni mfumu uyo uwale sakamana abantu bakwe kabili ale bacingilila. (2 Ishamfumu 14:6) Alisumine ukuti umutelelwe wakwe pamo ne shuko lyakwe fyali filambu ukufuma kuli Lesa. (2 Ishamfumu 14:7) Asa ali muntu wamapepo. (2 Ishamfumu 14:11) Lintu imfumu Asa afuminene ku bulwi, Azariya asosele amashiwi yamano sana kuli wene "ngawamusula (Lesu), nao aka kusula." (2 Ishamfumu 15:2)

Asa ali labile amashiwi yakwa Lesa ayo Azariya amwebele. Lesu abomfeshu Asa mu nshila ya cipapo lintu Asa alifye umwaice. Na lintu Asa akulile, ayambile ukula sula ukuba kwakwe na Lesa na Lesa tamu bomfeshu nakabili pantu ici temwiko cakwa Asa ica kutemwa Lesa calipwile. Pa mulandu wakuti Asa alishile Lesa, na Lesa wine alishile Asa, nanguline atile kuti acita.

Natubelenga 2 Ishamfumu 15:3-6. Muli aya mabeshi tumona ukuti nga umutundu wa sula Lesa Lesa nao wine alasula umutundu. Takwaba ukusangalala elyo pamo noku sungwa ku mutundu uyo unga sula Lesa, kwabafye ubwafya pamo no bonashu. Mu beshi 4 tuli no bulayo ubusuma ukufuma kuli Lesa ubutila ukuti nga ulukuta lwabelela kuli ene munshita yamacushi, lulya

Tuli ku lubali lwakwa Lesa. Iyi ni ncito yakwa Lesa. Tubelenga mu beshi 15 ukuti Lesa afulungenye ukupanda amano kwabo.

Muli Nehemia 6:1-2, tubelenga pa bulwi aba lwani bapangile ubwa mubu cengeshi. Bamo nekele kulya aba bucengeshi nganshi. "Iseni, natwikale panshi pamo nge fibusa nokulanda pali ifi. Icine cine kuti twaumfwana pali ifi." Kutu twaumfwa ishiwi lyakwa ciwa mu nsila ishingwi. Nga cakuti ciwa kuti alesha abantu bakwa Lesa incito yabo panshita inono ukuti benga landapo pafintu, alishiba ukuti alikwata inshita yaku balesha ukufuma ku cisubilo cabo. Tatu fwile ukuleka ifintu fya musango uyu ukuti fituleshe imilimo iya bupusushe. Nehemia aya swike, "Ndebomba incito iyi kalamba." Umulimo waku bweleshanya uku mfwana pamo, uwa kuleta abantu kuli Lesa elyo na Lesa ku bantu ni "Ncitu iyi kalamba" kabili tatufwile ukukana iyi ncito pa mulandu wa cintu cimo!

Lintu afillilwe uku kwesha, ciwa ayambile ukulaesha ukulabomba mwi bumba line. Abalwani balyongwele umo uwa bantu bakwa Nehemia ukuti angasha incito yakwe noku fisama mwi tempele "abalwani bakwe balepekanya uku mwipaya." Nehemia ali kene (Nehemia 6:11) ici tacali cabu Lesa, lelo cafumine ku filwani fya kwiluka. (Nehemia 6:12)

Pa mulandu wakuti bali shanshishe bonse mu bulwi ubwa filwani fya ncito yakwa Lesa, Nehemia na bantu bakwe bali pwishishishe incito yabo. (Nehemia 6:15) Elyo nabalwani bene bali sumine, "iyi ncito yacitilwe na Lesa." (beshi 16)

Napalya abantu balyumfwile uku lubulwa. Balishibe ukuti Lesa wabo ali nabo. Balyalucile kuli Lesa mu kwiluka ukukalamba. (Nehemia 7:5; 8:1-18; 9:1-4) Bucibusa na umofye, Lesa wacine, bwali bwelelepo. Kwali ama pepo, ukulumbanya, noku totela, ukula belenga mu mashiwi yakwa Lesa, ukula funda ishiwi lyakwa Lesa, uku sansamuka uku kalamba, elyo pamo noku sekela

abantu uku sumina incito iyo Lesa alefwaya ukuti inga citika. (Nehemia 2:17, 19) Lyonse fye kuti twasuminisha ukuti ciwa cilwani ca ncito yakwa Lesa pamo no kwilulwa kwa mipashi. Ene tafwaya abantu bakwa Lesa uku pusushiwa. Lyonse ene alesha na maka yakwe yonse ukuti anga lesa ubupususho ukwisa. Awina mukulesha Nehemia ukukana cita fintu Lesa amwebele ukucita, ubupususho nangula ukwilulwa kwa mupashi nga takwalipo ku Yerusalemu. Natumone ifyo ciwa aeseshe uku lesa incito yakwa Lesa ukukana citika.

ISAMBILILO LYE LELO

Muli Nehemia 2:19, tubelenga pa mulandu wabu tunko buntu ciwa abalilepo ukutunka abantu bakwa Lesa. Baleseka nokula tumfya abo abalebomba. Nehemia ayaswike, "Lesa wamu mulu aka tupala." Abana bakwa Lesa ni abo abakabane cilambu paku pwisha incito. Ciwa ene tabapo nefyo akabulamo kabili takwabapo ico akasangamo, lelo aka lusa ilyo incito yakwa Lesa yapwa. (Nehemia 2:20.) Ukutendeka kwacibili kwaba muli Nehemia 4. Balisekele abantu bakwa Lesa, ukula beta imbulamaka, nokula twishika pa ncito yabo pamo ne fingafumamo, ukulalanda ukuti incito taya kabelelele. (Nehemia 4:2-3) Nakabili Nehemia tacitilepo nangu cimo ku bunkalwe bwabo pali bene. Ici nga cali cimfya icisubilo cakwe pamo na maka. Atwele uyu mulandu kuli Lesa, ne cacine, atile, "Mwe Lesa, ba sakamaneni pantu naba mukana."

Ukutendeka kwa cibili kwala konkapo nombaline. Ukufilwa ukwalula imi tontonka nishishe ya bantu, ukufilwa uku bapanga aba kutwishiwa amaka yabo pamo ne finga fumamo, abalwani basalilepo ubulwi bukalamba pakuti bengalesha incito mu maka. (Nehemia 4:8) Nehemia abomfesheshe icilwilo cakwe na maka. Tubelenga mu beshi 9, "no kwimikila pali bene bakalinda pa mulandu wabo akasuba no bushiku." Elyo mu beshi 14 pamo na beshi 20, Nehemia abapele ubupingushi, "Mwitina mu chinso cabo; ibukusheni shikulu." Lyonse tufwile ukwibucisha, ukuti tatuli fweka muli ubu bulwi bwa bulungami.

lukuta luka musanga uwa kufwaya kabili uwaipenkanya ku kukwafwa. Ukwilulwa kuti kwaba nishita yesu iyaku bwelela kuli Lesa.

Mu 2 Imilandu 15:8, tubelenga ukuti lintu Asa aumfwile ubusesemo bwakwa Azariya, ali sumine noku twalilila ubukose. Ali konkenyepo ukula fumya utulubi mu calo cakwe. Ali kuli le cipya cipya alutale yakwa Yehova noku tungulula abantu ukuti balepepa fye Yehova eka. Abantu bali konkele Asa noku mfwila ubutungulushi pantu bali mwene ukuti Imfumu Lesa yali na ene. Nga abantu bamona amaka yakwa Lesa mu filongano fyakwe elyo namu kupepa kwesu, bake-sa, bali nokuya kuli Lesa. Moneni icaponene pa bantu baku Yudeya: (1) Balishile ku kupepa (beshi 10). (2) Balipele ubupe kuli Lesa (beshi 11). (3) Balyumfwene na Lesa ukula mufwaya (beshi 12). (4) Balifwaile Lesa (beshi 12). Bali temenwe Lesa icakuti tabapangile icumfwanofye iyo, lelo kabili balikwete uku sumina, ico icili cikalamba. Ica ku lekeleshako, bali sekele muli Lesa kabili. Bale mufwaya ne mitima yabo yonse. Ububwali bu pususho bwa cine. Abantu besu pamo ne filongano fyesu fikaba munshila imo ine ilyo ubupususho bwa cine buli no kwisa. Asa alibo mfiwe na Lesa pantu alyumfwilile Lesa. Pamo nge mfumu inono alimi nineko Lesa noku tungulula abantu kubu pususho.

Umulumbe wa bulanda uwa mweo wakwa Asa usangwa mu 2 Imilandu 16. Asa aikumbinkenye ne mfumu ya pamo panshi munshita yakuti enekonkenyepo ukula cetekela Yehova Lesa ukuti anga mufumya. (16:1-3) Mushika wakwa Lesa, Hamani, aishile ku mfumu Asa noku mweba ilandwe lyakwa Lesa ilyakuti acitile butumpe. Belengeni 2 Imilandu 16:7-9. Munshita yakuti angomfwa imbila yakwa Lesa iya tumiwe kuli ene, Asa ene alikalipe kabili munshita yakuti ene alapile ku bubifi bakwe nokuti epushe Lesa ukuti anga mwelelako, Asa kabili ali panicile ulya mushika wakwa Lesa: Belengeni beshi 10.

Nalintu Asa akotele, alilwele. Ene nga

alile kuli Lesa pakubala no bulwele bakwe noku lombala Lesa ukuti anga tungulula. Lelo Asa ene aile ukusha Lesa, kabili taipwishe Lesa ukuti anga mufumya noku mwafwa. Ububifi bwakwa Asa ni ubu; "Tafwaile Lesa." Tesambi ungela kuli shinganga ukuti anga kwafwa. Inshita ishingi ba shing'anga pamo ne miti yabo kuti fyaba fibombelo ifyo Lesa abomfya ukuleta ukwafwa pamo nokuposha ku balwala. Lelo abena Kristu bene bafwile lyonse bale fwaya Lesa muli fyonse fye, ukula lolesha kuli ene, ukula musubila, ukula mutotela kabili nokula mulumbanya mu nshila iili yonse. Ecalenga twashi nincishya ukuti amashiwi Lesa alandile ukupitila muli Azariya yali ficilishiwe, pamo nga fintu aebele Asa, "nga wa mufwaya (Lesa), uka musanga; lelo nga wa musula, nao aka kusula." (2 Imilandu 15)

Nga cakuti Lesa aleku bomfya nokula ku pala mu milimo yakwe, cenjela. Wiba uwa bula ukusakamana mu cumfwano na Lesa, lelo "twalilila ku tanshi mu kwita kwesu muli Yesu Kristu." (Abena Filipi 3:10-12)

AMASAMBILILO YA MWE0

a. Tatufwile ukuba ne sambililo fye limo na Lesa ilyo ili kaku manya uku fwaya kwesu mu myeo yesu yonse. Tufwile ukusambilila ifya pali Lesa cila bushiku.

b. Tufwile tulelonda panuma ya bupususho busuma pantu limbi ici temwiko cesu icakute mwa Lesa pamo ne nchito yakwe ya fulungana icakuti teti tufwaye ukula bomba imilimo yesu nakabili, nangula ukuti angala pingula mu myeo yesu.

c. Natufwaye ukuba abaisulamo, ekutula ukula tungululwa, na mupashi wamushilo inshiku fye shonse. Abena Efese 5:18b ilanda ukuti; "Lelo isulenimo umupashi."

ICIPANDWA 8

ABALWANI BA KWILUKA

ICISUBILO: Ukula mona ukuti kwaliba abalwani bakwa Lesa lyonse abo aba fwaya ukula lesa incito yakwe uku kana bombeka. Kwaliba abalwani aba kwiluka kwa mapepo pamo nobu pususho.

ILEMBO: Nehemia fipandwa 1 ukufika 13, nokucila ifipandwa 8 elyo na 9.

ICAPA MUTIMA: "Pantu ukushombeka kwesu te ku buntunse bwa mulopa no mubili, lelo kuli bamalopwe na ba bukateka, na bamwandashi ba mu mfimfi ino, ku fimipashi fya bubifi ifya mu lwelele." Abena Efese 6:12

ICISHIBISHO CE SAMBILILO:

Isambililo lyesu lya lelo lili munshita ya Cipingo Cakale iyo iyitwa Inshita ya kubwelela. Yali ni iyi ine nshita ilyo abena Israeli nangula tutile aba Hebere babwelele ku Yerusalemu. Aba bantu bali abaikatwa pa myaka ukulingana na amakumi cine lubali. Aba Yuda bali suminishiwa uku bwelela ku calo cabo, ku Kenani, elyo na kumusumba wabo ukalamba, Yerusalemu. Ibumba lya pakubala talya poseleko amano ku kukula umusumba ecalenga bali fililwe. Hanai, lupwa wakwa Nehemia, abwelele ku Babilioni nokweba Nehemia pa mulandu wa calo umusango cbelelemo.

Napalya Nehemia ayambile ukulapepa. (Nehemia 1:11) Ali ne citeteki icakuti aebele Lesa ukuti anga mutuma ukuya kula umusumba cipyapa. (Nehemia 2:5) Ici cale pilibula ukuti ali nokusha icifulo ica cingililwa pamo ne ncito iya mpomfu kabili uko aleikalafye bwino bwino. Lelo Lesa alimwitile kabili Lesa wine amupele ica kucita. (Nehemia 1:12) Ukwishiba ifyo Lesa amwebele ukucita, Nehemia atungulwine

(beshi 10). Lesa alefwaya aba bomfi bwakwe mu fifulo fyabo ilyo icilongano cakumana ku kupepa. Mu beshi 17 tubelenga ifya kulekelesha ifi fuma muku belenga kwa Baibele uko ukwa citike ilyo ishiwi lyakwa Lesa lyasangilwe. Umuntundu wali longanikwe ku kupepa. Kwali kupepa ku kalamba nganshi uko ukwali ni munshiku shakwa Samwele. Ukwimishiwa kwa mupashi ku kucinja ukukana fwaya kwesu, pamo noku kanaba na maka, elyo pamo nauko uku kumana ukwafwa ukwa mu cilongano ukuba ukwa mweo na maka yakwa Lesa pamo nokubapo kwakwe. "Icebo ca kwa Lesa ca mweo, kabili caliluma no kutwo kucilo lupanga lonse ulwa twilwa kubili...." (Abena Hebere 4:12) Ishiwi lyakwa Lesa cibombelo cabupususho!

AMASAMBILILO YA MWEO

- a. Bushe nda belenga ishiwi lyakwa Lesa, cine cine, kabili mapepo mapepo?
- b. Bushe nda suminisha mupashi wamushilo uku ntungulula ku cine ce shiwi lyakwa Lesa?
- c. Bushe nda fwaya ukwakanya ifyo nabelenga ukufuma mwi shiwi lyakwa Lesa munshila yaku shimicila kuli bambi?
- d. Bushe kuti naba umo uungekala ngo kuboko kwa kwa Lesa ukwa bupingushi nga cakuti na sangile ubupususho bwandi?
- e. Bushe nda pepela ubu pususho cila bushiku?

ICIPANDWA 6

ICISABO CA KWILUKA: UKUPELA UKWA LUNDWAPO KU CILONGANO

ICISUBILO: Ukusambilila ifyo ubupususho buleta ukupela ukwa fumaluka ku cilongano.

AMALEMBO YE SAMBILILO: 2 Imilandu 29:1-36; 30:1-27; 31:1-21.

ICAPA MUTIMA: "Apo abantu batendekelo kulete fya musangulo mu ng'anda yakwa Yehova, twalya no kwikuta, no kushapo ifingi. Yehoba alipala abantu bakwe, ne fingi ifi efishele." 2 Imilandu 31:10

ICISHIBISHO:

Uno mulungu isambililo lyesu kabili lili mulumbe uwa munshita yakale uwaba mu Cipingo Cakale uwitwa ukuti Inshita ya bufumu bwalekana. Ili sambililo lili pa mulandu wa mfumu Hezekiya, imfumu ya bufumu bwa ku kapinda ka kulyo ubwa bene Yudeya. Imfumu Hezekiya ya tekele pa myaka amakumi yabili na itatu. Ali ni mfumu yaku balilapo ukwamba ukula teka mu Yudeya ukufuma fye apo imitundu ikumi iya ku kapinda ka kuso iya bufumu bwa bena Israeli ya cimfiwe noku sendwako bunkole ku bena Ashuri. (2 Ishamfumu 17:18; 18:11-12)

Imfumu iyo iyaleteka mu Yudeya panuma yakwa Hezekiya ali ni Ahazi, ali ni mfumu ya bubifi, Ahazi ewa tungulwile abantu ukula pepa utulubi. (2 Imilandu 28:2-4) Ene alisulile itempele nokwamba ukula pepela mwi lungu lya Hinomu. Ene alepela abana bakwe ubupe ku cilubi, Baa, Lesa asuminishe shuri ukuti anga cimfya abana ba Israeli pa mulandu wamasambi yabo (2 Imilandu 28:5-6). I calo ca Yudeya cale bwelela panshi mu mibele yabo pamo namu mapepo.

ISAMBILILLO LYE LELO

Mu 2 Imilandu 29:1, tubelenga ukuti Hezekiya ali ne myaka amakumi yabili na isano ilyo ayambile ubufumu. Ukutampa fye pakwamba ali ni umo untu Lesa ale bombelamo. (2 Imilandu 29:3) Aliswile ifibi fye tempele ifyo wishi aisele. Ukwisala kwa fibi fye tempele cali kulanga ukuti imfumu ya bubifi Ahazi yali salile Yehova Lesa mu Yudeya. Limo limo tulesala ifibi fya mitima yesu nokula esha ukwisalila Lesa mu myeo yesu. Nga tulefwaya ukwishiba ubupususho bwesu ukwisula ifibi fya myeo yesu kuli Lesa wesu. Napalya Hezekiya aitile bashi mapepo pamo noku balondolwela ukuti bangasha amasambi yabo nokuti ba fwile baipekanya uku tungulula abantu mu mapepo. (2 Imilandu 29:5) Ica cibili cali ku pekanya ing'anda yakwa Lesa (2 Imilandu 29:5) Imfumu Hezekiya yaishibe ica letele ubwafya mu calo cakwe. (2 Imilandu 29:6-9) Asalile ukuya kuli Lesa no kumfwana nankwe ukula enda panuma yakwa Lesa mu cine no mutima uwa pwililika. (2 Ishamfumu 20:1-11)

Imfumu Hezekiya alongenye intungulushi shonse pamo. Baile bonse pamo ku kupepa fye umo, Lesa wa cine. Ulukuta lonse lwali longene pamo ku kupepa Lesa. (2 Imilandu 29:28) Lesa aile maka maka pakati ka bantu balemupepa.

Panuma abantu baitulile kuli Yehova Lesa, baletete ifya bupe fya kutotela. (2 Imilandu 29:31) Baletete ifya bupe ifingi nganshi icakuti bashi mapepo bali cepele aba kupela Amalumbo 29:36, "Lesa ateya nishishe abantu" Ubupususho lyonse fye bwaba ni ncito yakwa Lesa elyo na mupashi wamushilo uyo uwe ndauka mumitima yabantu bakwe ukula ba tutubusha, ukula bapela amaka yapya pamo ne nko-sho.

Panuma yaba shimaepo, ifilolo fya mu musumba, pamo ne mfumu Hezekiya ba pekenye imitima yabo, icalo conse calitilwe ku kusunga umulalilo wa mfumu. (2 Imilandu 30:1) Bamuninabo abo abashele mu bufumu ubwa ku kapinda ka kuso ubwa Israeli nabo balitilwe ukwisa.

shibe bwino ububifi bwakwe. "Ifunde lyakwa Yehoba lya lisanguluka, libutisha pa menso." Ishiwi lyakwa Lesa eli lenga amasambi yesu ukwishibikwa kabili noku lenga amasambi yesu ukwe lelwa. Yoshia aliumfwile ishiwi lyama funde. Yoshia alikele na masambi yakwe umwine eka. Lesa ali mona umweo wakwa Yoshia. Belengeni 2 Imilandu 34:26-27, elyo nokwishiba ifi:-

- Umutama wakwa Yoshia wali uwa malangulushi.
- Ali nakile Lesa umwine eka.
- Ali nolukumbu. Alilepawile ifya kufwala fyakwe.
- Alilile kuli Lesa.
- Pa mulandu ali citile ifi, Lesa ali mumfwile.

Apa nakabili twamona inshila yakubupususho "Nga abantu baka na kila abene beka, ukupepa, uku fwaya impumi yandi, ukufuma ku nshila shabo sha bubifi, lyene nkomfwa, ukwelela, elyo noku posha." Uku bucishiwa kwa mupashi kuti limbifye kwa yamba mu mutima wa muntu umo noku salanganina ku cilongano conse nangula ku calo conse. Ukwiluka kwa kwa Yoshia kwatekele ubupingushi bwakwa Lesa pa mutundu pa myaka amakumi yatatu na umo.

Yoshia tacamusekeshe ukuti anga sekela ekafye, ubu pususho bumo kabili ubwali ubwa fisama. Atumine ku kulonganika abakalamba bonse pamo. (2 Imilandu 34:29) Ishiwi lyakwa Lesa lyali belengelwa kuli bene. Imfumu yali sumini nshenye na Lesa noku lenga bonse abo abalipo uku suminisha, (2 Imilandu 34:3;-32) Alyambile ukula cinja mubufumu bwakwe, kuti mwabelenga beshi 24 na 2 Imilandu 34:33. Elyo Yoshia aitile abantu ku kupepa umofye kabili Lesa wacine, Yehoba. (2 Imilandu 35:1) Alikwete intungulushi sha mapepo isho isha ikatene pamo noku lapila ku masambi yabo pakuti baipekanya ilyo abantu baisa ku kupepa. Ishibeni ukuti ukwiluka uku bushiwa kwamapepo kwaletele ukupela ukwa cila. (2 Imilandu 35:7-9) Ilyo fyonse fya pekanishiwe, cila muntu wakwa Lesa alesangwa mu cifulo cakwe ica ncito

abantu mubu bifi. Lintu afwile panuma yamyaka amakumi yasano na isano, twalyebwa mu (2 Imilandu 34:23) ukuti Lesa alifye mu pepi noku suminisha Yudeya ukuti ingo naukwa umulandu wakuti abantu bali musula. Ubukali bakwe ubwacilamo bwalifye mupepi noku ponena pabantu bakwe.

Mwi sambililo lyesu ilelo natumone ifyo ukwishiba ishiwi lyakwa Lesa kwa cinjishe umweo wakwa Yoshia imfumu iyali inono. Pa mulandu wakuti imfumu Yoshia ya yaalukile kuli Lesa, ubupingushi bwakwa Lesa pa calo ca Yudeya bwalylelelweko pa myaka amakumi yatatu na umo. Ishiwi lyakwa Lesa cibombelo ica maka ica bupususho ekutula, uku panga abantu aba pusushiwa mu mupashi.

ISAMBILILO LYE LELO

Ukufuma fye paku tendeka Yoshia aleenda fye mu nshila ya fikolwe fyakwe, Dabidi imfumu yaku mwenako. (2 Imilandu 34:2) Lintu ali ne myaka ya kufyalwa amakumi yabili na ibili, Yoshia alefwaisha nganshi ukwishiba pali Lesa. (2 Imilandu 34:3) Elyo ilyo ali ne myaka amakumi yabili ayambile ukula bombela Lesa muko naula utulubi twine elyo ne fifulo umo abantu baleya mukula pepela utu twine tulubi. (2 Imilandu 34:3-4) Cali cisuma nganshi uko naula utulubi, lelo ici cili "cakulanga ubukani." Iyi yali incito iyisumalelo tayapwililile iyo. Kufwile kwaba ukusumina mu mapepo yesu pamo nemi bombelo yesu. Abantu limbi kuti baishiha ifyo tushi lefwaya elyo ukwabula ukwishiba ico twaimininapo! Ilyo imfumu Yoshia yali ne myaka amakumi yabili na mutanda, ali sumine muma pepo. Alefwaya uku lungika ing'anda yakwa Lesa, noku bwekeshapo uku pepa kwa umo, Lesa wa cine (2 Imilandu 34:8-16). Muku lungika elyo noku wamya itempele lyakwa Lesa uku, shimapepo asangile ibuku ili tali ilya lubile Ili buku limbi lyali mabuku yalya ayakale ayo balepomabafye umo umwali ama buku yasono aya pakubala ayo tusanga muchi Cipingo Cakale. Aya mabula yaebele abantu ifyo bafwile ukupepa fye Lesa wabololoke kabili uwa mushilo. Lintu imfumu inono Yoshia yaumfwile aya mashiwi, lyene ali-

Ubupususho bulaleta ukwikatana kupya pamo ne cibote pakati ka bana bakwa Lesa. Palipitile inshita apo abantu bakwa Lesa ba totele Lesa. Bambi bali labile noku ipekanya bwino bwino panuma yakulya icimuno (2 Imilandu 30:18-30), lelo imfumu Hezekiya yali bapepelako na Lesa alibeleleko. Abantu bali aba lumpana uku pepa pamo noku seksha Lesa icakuti amapepo yali twalila pamulungu umo. Takwa talile akuba ubu seko bwa musango uyu pakati ka bantu bakwa Lesa ukufuma fye apo imfumu Solomoni yabelelepo (kuti yaba imyaka imyanda itatu na makumi yasano). Moneni beshi 26.

Abantu babwelele ku mayanda yabo noku posa ifilubi fyabo fyonse. (2 Imilandu 31:1) Abantu bapele ifya bupe fyabo kwi tempele ku kufwaya kwabo fye abene beka. (2 Imilandu 31:5-10) Nomba twamona ubwa suko ku bwafya tusanga mufi longano fyesu ku mulandu wakukana kwata ulupiya ulwa linga ulo ulunga bomfiwa ku ncito yamu cilongano. Bushe ici longano chesu caliba nobu bwine bwafya? Bushe mwali kwata ulupiya ulwa linga ulo abantu bapela ku cilongano ukuti bengalipila kashimicila, uku nshita ama buku yaku sambilishamo abantu bwino bwino, pamo noku sunga icilonga busaka busaka pamo noku lungishiwa, ukwafwa inchito yaka bungwe pamo na Minshioni mu calo cesu cino? Nga abantu bakwa Lesa bali muku mfwana na Lesa bwino bwino, lyonse bala pela ne nsansa. Nga Lesa aya mu mitima yabantu bakwe, elyo baba na ene mu mitima yabo fyonse ifyo bali nafyo, pamo no lupiya fyonse fyakwe. Baletete ne nsansa pamo noku fwaisha ifya pekumi elyo nobu bwabo ku ng'anda yakwa Lesa. Na Lesa alapala uku cilamo ku kupela kwa musango uyu.

AMASAMBILILO YA MWEO

Tufwile uku ipekanya fwe bene ku kwiluka. Bushe kuti twacite shani ici? Natu tontonkanyepo inshila shimo:

- Tufwile ukwisula imitima yesu pamo ne fibi no kweba Lesa ukwisa mu mitima yesu.
- Tufwile uku wamya imitima yesu ku masambi.

(Yohane 1:9-10).

c. Tufwile ukulaya ku ng'anda yakwa Lesa, ku kumupepa elyo noku mulumbanya ishina lyakwe ilya mushilo inshita shonse.

d. Tufwile uku sambilila ishiwi lyakwe, ilyo ilili muli Baibele, noku lapepa cila bushiku pakuti tukwate amaka yamu pashi wamushilo mu myeo yesu, napalya kuti twalaenda mu nshila yakwe.

e. Tufwile ukuba aba cine muku leta kwa cape-kumi cesu pamo no bupe kuli ene. Tufwile uku sekela pakupela kwesu ku cilongano pamo naku ncito yakwe.

UKUSONDWELA:

Pepelako ukwilulwa kwa mupashi obe pamo ne cilongano cobe, elyo ne calo cobe.

ICIPANDWA 7

IFYO UKWISHIBA ISHIWI LYAKWA LESA CIPYA CIPYA KWALETELE UKWILUKA

ICISUBILO: Ukusambilisha ukuti ishiwi lyakwa Lesa cibombelo ica kosa ica mapalo yabu pususho.

AMALEMBO YE SAMBILILO: 2 Imilandu 34:1-33;
34:1-19.

ICAPA MUTIMA: "Amalango yakwa Yehova yafikapo yabweseshamo umweo; ukushimika kwa kwa Yehoba kwa cishinka, kulengo wapelwa amano ukubo wa mano; ifya kulangulula fya kwa Yehoba fyalitambalala, filengo mutima ukusamwa; ifunde lya kwa Yehoba lyali sanguluka, libutisha pa menso."
Amalumbo 19:7-8

ICISHIBISHO CE SAMBILILO:

Ilyo tusambilila ishiwi lyakwa Lesa ilingililine tulasanga ifya tantikwa ifikalamba ifya pa mufyashi mu suma uku konkana na mwane wa bubifi. Ici cifwile caibucisha abafyashi bonse pa mulandu wamaka yabo pa bana babo. Abafyashi bonse tabafwile ukuba abakani ku ncito yakwa Lesa imo imo iyo abapela paku bapela abana. Iyi ncito ku kusha abana mukutina pamo muku soka kwa kwa Lesa.

Ilyo imfumu isuma Esekiele ya fwile, umwana wakwe, Manase, apyene pabufumu. Uyu mwana ale cita ifintu ifyo ifya bubifi mu menso yakwa Lesa. (2 Imilandu 33:1) Ukupepa utulubi kwali bwelelepo mu calo. Manase nakabili ayambile ukula ocha abana bakwe pamo nge lambo kuli tu Lesa. Alecita, "Ukusosa icine," ukubuke mbuko, ubuloshi, elyo pamo nokulacita amalale no kucite fipao fya bafwe ne ngulu. (2 Imilandu 33:6) Ali umubifi elyo atungulwile